

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PLOČINSKA ULICA 5. — TELEFON: 21-22, 21-23, 21-24, 21-25 in 21-26. — Izhaja vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 6.— L. Za izposojnino 10 L.

IZKLUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje in izposojnino ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Ofenzivni sunki na vsej vzhodni fronti

Po zasedbi južne Ukrajine so oživele borbe tudi na vseh ostalih odsekih — Kljub srditemu odporu zavezniške čete povsod napredujejo

Iz Hitlerjevega glavnega štana, 21. avg. Nemško vrhovno vojno poveljstvo je objavilo danes naslednje vojno poročilo:

V južni Ukrajini so zavzeli oddelki orožja SS pristaniško in industrijsko mesto Herson ob izlivu Dnjepra.

Bitka na prostoru okrog Gomela in severno od njega se je končala, kakor je bilo javljeno že v posebnem poročilu, s težkim porazom sovjetske vojske. Pehotne, motorizirane in oklopne divizije so v sodelovanju z letalstvom porazile, uničile ali ujele dele 17 strelskih, 5 konjeniških, 2 oklopnih in ene motorizirane divizije ter dve brigadi čet, ki se dovažajo z letali in so bile v pohodu dovedene na fronto. Kravate izgube sovražnika so zopet zelo hude. Število ujetnikov se je povečalo na okroglo 84.000, število zaplenjenih topov pa na 848. Razen tega je padlo v naše roke 144 oklopnih bojnih voz in dva oklopna vlakla.

Med Ilmskim in Pejpuškim jezerom je bila po večdnevni vročih bojih prodira od sovražnika močno utrjena in izredno trdnjavno branjena postojanka. Mesta Novgorod, Kingisepp in Narva so bila zavzeta. Naše čete prodirajo zmagovalno še nadalje.

Oddelki letalstva so prizadejali sovjetskim četam, ki po morju beže iz Odesa in Očakova, kakor tudi sovražnim kolonom vzhodno od dnjeprskega loka, zopet hude izgube. Na Črnem morju so potopili 6.000-tonsko transportno ladjo in poškodovali še 3 nadaljnje velike trgovske ladje.

Poskus posameznih sovjetskih bombnikov, da bi v pretekli noči napadli severno-nemško obalno ozemlje, je bil brez učinka.

Helsinki, 22. avgusta s. Finsko-nemške sile so dosegle nove uspehe. Izjavili so, da so vsi sovražniški poskusi, da bi ustavili njihovo prodiranje, Boljševiki so utrpeli precejšnje izgube. 426. pehotni polk je bil skoraj popolnoma uničen. 25 tankov in nekaj anfibijskih tankov je sovražnik pustil na terenu.

V Finskem zalivu uničen sovjetski konvoj

Helsinki, 22. avgusta s. Finske zračne in pomorske sile so uničile v Finskem zalivu sovjetski konvoj, ki je bil namenjen iz Leningrada v Hangö in je bil natovoren z živežem, municijo, avtomobili in benzinom. Kmalu potem je finsko letalstvo potopilo v nekem bližnjem kraju sovjetski parnik s 1.500 tonami, ki je očitno pripadal istemu konvoju in se skušal rešiti. Bateria velikega kalibra v Kenenu, ki so bombardirale sovjetska oporišča na Hangöju, se je posrečilo zadeti in uničiti velik parnik, ki je bil zasidran v vojaškem pristanišču.

Vorošilov proglas

Berlin, 22. avg. s. Proglas maršala Vorošilova in nekaterih komunističnih voditeljev prebivalstvu Leningrada kaže, v kakšno dramatično položaju se nahaja mesto. Nevarnost sovražnikovega napada se bliža, pravi proglas, ki nato poziva prebivalstvo naj brani mesto kakor en mož in naznanja bližnjo ustanovitve milice, sestavljene iz moških in žensk.

Letalske akcije

Helsinki, 22. avg. s. V zadnjih 24. urah ni bilo zdržanih napadov sovjetskih letal na Finsko. Finski lovci so pa sestrelili dve sovjetski letali nad sovražnikovim ozemljem, zapadno od Ladoškega jezera in en velik torpedni hidroavion v Finskem zalivu. Finska letala so bombardirala močno in v vidni uspehi kraje ob Ladoškem jezeru, kjer se nahajajo v dveh žepih nekateri sovjetski oddelki. Finska letala so

uničila tudi nekaj ladij da Ladoškem jezeru, na katere so se skušale sovjetske čete v neredu ukrcati.

Ogromne ruske žrtve

Berlin, 22. avgusta s. V vojaških krogih zatrjujejo, da je boljševiška vojska po zadnjih porazih, ako se upošteva, da je mnogo več sovjetskih vojakov padlo, kot jih je bilo ujetih, izgubila okrog 5.000.000 za borbo sposobnih vojakov.

Napovedi ruskih ujetnikov

Stanislavov, 22. avgusta s. Izjave sovjetskih ujetnikov, ki so jih zadnje dni zajeli Madžari, potrjujejo, da se nahajajo armade maršala Budonija zaradi naglega manevriranja nemških in zavezniških čet v skrajno težkem položaju. Ujetniki so tudi povedali, da se sovjetsko vrhovno poveljstvo pripravlja na uporabo strupenih plinov in je že zbralo ob Dnjepru potreben material za pričetek plinske vojne. V madžarskih vojaških krogih pravijo, da bo tudi Nemčija s svojimi zavezniki enako ukrenila, ako bo Sovjetska Zveza unoračila orožje, ki morda najbolj ustreza živalskim instinktom boljševikov.

Okrožni vodja SA Kinkmann padel na vzhodni fronti

Berlin, 22. avgusta s. DNB poroča, da je na vzhodni fronti, kjer je bil poveljnik bataljona, padel poveljnik skupine napadalcev Heinz Kinkmann. Bil je okrožni vodja SA v Dolnjem Renu, bojevnik v svetovni vojni in eden izmed najstarejših bojnih tovarišev Hitlerja. Prijavi se je v vojsko prostovoljno ob izbruhu sedanje vojne.

Ujet ruski general

Berlin, 22. avg. s. Na vzhodnem obrežju Dnjepra je bilo 19. avgusta zjutraj ujetih več sovjetskih oficirjev, med njimi tudi divizijski general Sokolov, poveljnik sovjetskih oklopnih zborov, ki je bil hudo ranjen.

Odbiti sovražni napadi

Pri Tobruku in Gondarju so se izjalovili vsi sovražni poizkusi — Potopljena petrolejska ladja — Eno letalo sestreljeno

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil dne 21. avgusta naslednje 443. vojno poročilo:

Angleška letala so večer napadla Augusto. Med prebivalstvom je bilo nekaj ljudi ranjenih. Gmotna škoda je bila neznatna. Protiletalska obramba je takoj nastopila in je sestrelila eno izmed napadajočih letal.

V severni Afriki je sovražnik izvedel nekaj ofenzivnih sunkov v odseku pri Tobruku, a so naši oddelki takoj uspešno reagirali. Topništvo je z uspehom obstreljevalo in zadelo pristaniške naprave ter izvalo požare v sovražnih objektih v trdnjavi.

Mesto Bengazi so angleška letala znova

bombardirala. Žrtve ni bilo nobene, sem pa tja je bilo kako poslopje poškodovano.

V vzhodni Afriki so naše neumorne čete na različnih predelih gondarske fronte razvile živahno napadalno in protinapadalno delovanje ter izvedle izvidniške akcije, z večjimi oddelki pa sovražniku onemogočile različne poskuse, čeprav so ga pri njih popirala tudi letala, tako da je bil povsod odbit z znatnimi izgubami.

Na vzhodnem Sredozemskem morju sta dve naši torpedni letali pod poveljstvom častnikov-pilotov poročnika Cezarja Grazianija in podporočnika Alda Forginettija ter opazovalca poročnika Petra Olive zadeli in potopili polno natovorjeno 10.000-tonsko petrolejsko ladjo.

Rooseveltove in Churchillove načrte

Najprej naj bi se izolirala Japonska, nato zasedle strateško važne postojanke in končno pričel napad na Nemčijo s kopnega

Stockholm, 22. avg. s. Listi poročajo iz Londona o podrobnostih strateškega programa, ki sta ga sestavila Churchill in Roosevelt. Zedinjene države naj bi po tem načrtu dobavljale Rusiji ves material, ki ji je potreben za kar najbolj dolgo zadrževanje Nemčije na vzhodni fronti. Ostalo pomoč naj bi dobila Kitajska. Japonska naj bi ostala izolirana z neprestanimi grožnjami za obkolitev in v vrsto konfliktov z Zedinjenimi državami. Anglijo in Sovjetsko zvezo, Sredozemski pas Angležev naj bi zalagali ameriški arzenali. Kar najbolj hitro naj bi se poslali Angliji zahtevani bombniki in zasedle naj bi se nekatere strateške točke kakor Iran, Dakar, Azori, otoki Zelenega Rta in Turčija. Pripravila bi se tudi ofenziva s kopnega na kontinentu proti Nemčiji.

Rooseveltovo opravičilo senatu

Washington, 22. avg. s. Roosevelt je naslovil na senat poslanico, v kateri naznaja, da je imel pred tednom dni več važnih razgovorov z angleškim ministrskim predsednikom. Opravičil se je, ker sestanka ni že prej napovedal in to zaradi varnosti za angleške, kanadske in ameriške ladje. Poslanica pravi, da sta ob zaključku sestanka Churchill in predsednik Zedinjenih držav objavila izjavo za javnost. Roosevelt

Mehiški demanti

Tokio, 22. avgusta s. Mehiški poslanik v Tokiju je izročil agenciji Domei po nalogu svoje vlade izjavo, s katero demantira vse vesti glede namenov mehške vlade blokirati japonske kredite v Mehiki. Brez podlage so tudi vesti, ki jih je razširila severoameriški tisk glede preganjanja japonskih državljanov, ki prebivajo v Mehiki in glede protijaponskih demonstracij.

Neresnične vesti o odpoklicu nemškega poslanca v Argentini

Berlin, 22. avgusta s. V pristojnih krogih kategorično demantirajo vest iz tujine, da je bil odpoklican nemški poslanik v Buenos Airesu.

Židje beže v Ameriko

Lizbona, 22. avg. s. Z nekim portugalskim parnikom je odpotovalo v New York okrog 700 tujcev, ki so pribežali na Portugalsko, med njimi nad 500 Židov.

Namen moskovskega sestanka

Po londonskih vesteh bo šlo predvsem za to, kako rešiti Sovjete pred katastrofo

Rim, 22. avg. s. Angleški tisk posveča veliko pozornost bližnjemu sestanku v Moskvi. »Times« piše, da je namen sestanka dobavljanje vojnega materiala Sovjetom, kajti ta jim že po velikih izgubah primanjuje in treba je odporne moč sovjetske vojske ojačati. Razgovori treh sil naj bi po »Timesu« ugotovili, česa Rusija najbolj potrebuje in kako je mogoče poslati Rusiji pomoč. »Times« piše, da bodo podrobnosti o pošiljanju vojnega materiala vojaška tajnost. »Times« seveda ne pove, da bosta uporabljani pri tem Indija in Bernska ožir.

na »Times« pravi, da Rusija najbolj potrebuje cink in gumo. Sovjeti ne potrebujejo mnogo surovin, pač pa mnogo orodja in strojev. »Times« priznava, da je rusko letalstvo utrpelo velike izgube in da zaradi tega Rusija nujno potrebuje letala. »Daily Mail« piše, da je Stalin pripravil za goste razkošna podzemeljska stanovanja, v katerih bo plutokrat na razpolago v proletarskih zakloniščih vse razkošje. Stalin je tudi odredil, da bodo gostje spontano kar najbolj prisrčno sprejeti.

Zapadna fronta

Berlin, 22. avgusta s. Tako zvana »permanentna ofenziva« Angležev ob obalah Rokavskega preliva je postala, kakor pravijo v nemških pristojnih krogih, zračni Smolensk. Odkar so pričeli svojo ofenzivo, da bi olajšali nemški pritisk na vzhodni fronti, so Angleži izgubili 921 letal, pri čemer niso vštete njihove znatne izgube v Severni Afriki. To so znatne številke. Vsak dan ni bilo napadov. Se bolj znatna je njena nenadomestljiva izguba ljudi. Cenijo, da so Angleži izgubili okrog 2.800 pilotov.

Berlin, 22. avg. s. Osem angleških lovcev je bilo sestreljenih večer zjutraj, ko so skušali napasti francosko obalo ob Rokavskem prelivu. Eno izmed letal je sestrelila protiletalska obramba. Ostalih 7 pa je bilo zbitih v zračnih spopadih z nemškimi lovci. Pri tem je dosegel major Oesau svojo 94. letalsko zmago.

Berlin, 22. avg. s. V teklu predvečerašnjega napada na angleške konvoje okrog 80 km južno od Irse, je bila neka 3000-tonska trgovska ladja tako poškodovana, da se je polagoma potopila. Posadka se je rešila z rešilnimi čolni.

„Ilustrios“ v popravilu

Rim, 22. avg. s. Angleška uradna agencija se je odločila po sedmih mesecih naznaniti, da je nosilka letal »Ilustrios« v popravilu v neki ameriški ladjedelnici. »Ilustrios« je bila hudo poškodovana dne 10. januarja ob napadu italijanskih in nemških bombnikov in strmoglavcev, ko je s drugimi vojnimi ladjami spremljala konvoj, ki je bil namenjen v Grčijo.

Imenitnej v „Staru Narodu“

Francija brez poslancev in senatorjev

Pariz, 22. avgusta s. Francosko javno mnenje je z velikim odobravanjem pozdravilo uredbo maršala Petaina, s katero so bili na mah odslovljeni poslanci in senatorji v Vichyju. Razni ukrepi proti bivšim članom parlamenta, ki so izgubili imuniteto in brezplačne vozne karte in so bili prisiljeni zapustiti začasno glavno mesto, so smatrano v tisku za obsodbo vseh tistih, ki spadajo med najbolj odgovorne za francosko katastrofo.

Potopljeni norveški parniki

Oslø, 22. avgusta s. Norveška petrolejska ladja »Solhøen« z 8.978 tonami, ki je bila v angleški službi, je bila potopljena. Posadko so rešili. Potrjena je tudi izguba parnika »Fernal« s 4.310 tonami, ki je bil tudi v angleški službi.

Gladovna stavka egiptskega generala

Teheran, 22. avg. s. Bivši načelnik egiptskega generalnega štaba general Aziv al Masri paša je bil premeščen v zapore za tujce, ki so dodeljeni vojaški bolnišnici v Kairu. Kakor se je zvedelo, je obolen, ker je zaužil živila, ki mu jih je dala uprava kaznilnice. Njegovi zahtevi, da bi ga prepeljali v bolnišnico, niso ugodili. Zaradi tega se je odločil za gladovno stavko in po treh dneh so ga morali prepeljati v vojaško bolnišnico. Nekaj bolničar mora sedaj vsi hrane, ki mu jo dajejo, prej pokusiti.

Odločujoča vloga letalstva v vojni na vzhodu

Z ukrajinske fronte, 22. avg. s. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča:

Prva velika zmaga, ki jo je dosegla Nemčija v vojni proti Rusiji, je bilo skoraj popolnoma uničenje sovjetske letalske sile in obvladovanje neba na vsej vzhodni fronti. Zračne sile, s katerimi zdaj Sovjetska Rusija razpolaga, so zelo skromne in se uporabljajo le še kot pomožne sile sovjetske vojske. Ta prva velika zmaga Nemčije nad Rusijo je strateška zmaga in je nadvse važna. Douhetov načrt je bil obsežno izveden v tej gigantski vojni in uporaba nemških zračnih sil proti Rusiji je bila označena predvsem z voljo, uničiti hitro ogromno navačalno in obrambno silo, ki bi lahko ovirala razvoj in uresničanje strateških načrtov nemškega generalnega štaba. Ko je bilo sovjetsko letalstvo skoraj uničeno, so lahko nemške zračne sile takoj napadle sovjetsko vojsko v utrjenih položajih, katere je generalni štab Sovjetov zgradil v balističnih državah, na Poljskem, v Bukovini in v Besarabiji. Napadeni so bili takoj dobesedno in ofenzivno

ni položaji tako zvane Stalinove črte, železniške zveze in cestna križišča, središča oskrbovanja, električne naprave, ladjedelnice, industrija v področju Dona, Volge in Dnjepra. Treba je vedeti, da na ruskem ozemlju ni železniškega omrežja, katerega bi se mogla poslužiti nemška vojska. Zaradi uničenja železniških mostov in sistematičnega uničevanja, s strani Rusov se sovražnik ni mogel poslužiti lastnih prometnih zvez. Treba je tudi vedeti, da cestno omrežje v Rusiji ni tako, kakor v drugih državah v Evropi. V dosedaj zasedenih predelih Rusije je tehnika pomagala človeku. S pasovi in verigami so bile premagane največje težkoče. V Ukrajini so naše kolone motornih vozil opravile čudovito nalogo.

Ponovni napad na Sueski prekop

Berlin, 22. avg. s. V noči od 20. do 21. avgusta so bili ponovno napadeni vojaški objekti v Sueskem prekopu. Napadna so jih nemška bojna letala.

Po padcu Gomela

Berlin, 22. avgusta s. Nemški polki nadaljujejo svoj pohod po prekoračenju Gomela. Več tisoč trupel podlih sovjetskih vojakov se nahaja na terenu, kjer se še dviga oster vojni smodnik med ruševinami motornih vozil in tankov. Tako silko žalosti in uničenja pušča za seboj vedno potolčena armada.

Estonski odsek

Helsinki, 22. avgusta s. Te dni vzbujajo pozornost opazovalcev v nevojajočih se državah dogodki v finskem in baltskem sektorju. Ob Ladoškem jezeru se razvija akcija finskih oddelkov z vidnimi uspehi, kajti velikanski oddelki boljševiških vojakov so že obkoljeni in ne bodo ušli uničenju, čeprav se obupno upirajo ali pa se bodo morali predati. Oddelki, ki beže proti jugovzhodu jezera, da bi se ukrcali, so žrtve neizprosne ognja iz finskih letal. Glede otoka Hangöje na jugu finskega polotoka in otokov Estonškega otočja so sovjeti še niso odrekli misli braniti lani pridobljene položaje, toda velika zračna in pomorska zmaga Fincev ne dopušča več dvoma, kakšna usoda bo doletela te otoke. Tri sovjetske divizije so popolnoma obkoljene v odseku Tallinna in onemogočen jim je umik, kajti na odprtem morju budno strážijo zavezniške sile. Tallinn je boljševiškim neom zelo pri srcu, kajti sovjetski radio neprestano ponavlja, da bo mesto do skrajnosti branjeno. Zelo žalostna usoda bo doletela to staro mesto, ako bodo namere uresničene. V odseku Leningrada je imel sovražnik velike izgube. Močno prizadete so bile tudi sovjetske rezerve municije in pogonskih snovi.

Finski odsek

Helsinki, 22. avg. s. Z operacijami na kopnem se nadaljuje napredovanje finskih čet v področju Sortavale in Kurkijokia ter na področju Sajara, Kenijarbi, Vuksenrante in Reisaava. Ta področja, na katerih je prej uspevalo vzorno organizirano kmetijstvo, so zdaj uničena in zapuščena. Uničena je vsa žetev. Sovjeti so poslali v razne kraje skupine delavcev, ki jim je bilo ukazano, naj uničujejo žetev in imetje prebivalstva, ki je bilo sovražno do moskovske vlade.

Cel mestni okraj tlakovan

V središču Ljubljane smo dobili novo, zelo ugodno prometno žilo

Ljubljana, 22. avgusta. Cestna dela v Ljubljani so zavzela zadnje mesece velik, doslej še ne dosežen obseg. Poleg tlakovanja in urejanja posameznih cest in ulic (cestišče in pločnikov), se stalno vršijo tudi manjša vzdrževalna dela, ki so za ohranitev dobrega stanja obstoječih cest nujno potrebna. V zadnjem času je tudi obraba mnogo večja, kajti avtomobilski promet se je znatno povečal.

Danes ga ni v Ljubljani okraja, kjer ne bi obnavljali, popravljali ali vsaj čistili te ali one ceste. Krpanje urejenih cest na Vrtači se blizu zaključilo, prav tako trebje trave po še ne povsem urejenih ulicah in pločnikih na mestni periferiji. Pri vseh pomožnih delih je stalno zaposlenih več delavcev, ki so večji del družinski očetje in kot taki seveda tudi zelo potrebni.

Poleg del za Zaloški cesti, ki jo naglo asfaltirajo, so zdaj skoraj zaključena dela večjega obsega na Vegovi cesti in okrog nje. V resnici bo tu popolnoma tlakovana in urejena cela mestna četrt, ki sodi v ožje središče bele Ljubljane. Široka Vegova cesta, ali kakor jo tudi uradno imenujejo »cesta spomenikov«, je bila pred nekaj dnevi v celoti tlakovana in urejena. Po njej se že nemoteno vrši ves promet. Široko cestišče je bilo tlakovano na poseben način, ki je zelo trpežen in trajen, poleg tega pa se na takem tlaku ne dviga prah. Vrhnja plast iz drobnega ostrega gramozja je katranizirana. Take vrste cestišče ima celo nekatere predstavitelje pred asfaltiranjem. Ob tej priliki pa so cestišče Vegove ceste tudi nekoliko znižali na spodnjem koncu, posebno ustje na Kongresnem trgu, ki je pred regulacijo močno viselo in so se zaradi tega na tem mestu dogajale številne prometne nesreče.

Na isti način ko Vegova, je urejena Emonska cesta na odseku od stika z Aškerčevo in Cezsovo cesto. Ta del Emonske ceste je toliko širok ko Vegova cesta, tako da smo dobili zdaj v središču mesta novo, zelo ugodno prometno žilo. Marjini trg n. pr., je zdaj povezan po Wolfovi ulici

ci Kongresnemu trgu, Vegovi in Emonski cesti naravnost z eno glavnimi tranzitnimi žilami našega mesta, Aškerčevo in Cezsovo cesto. Vse imenovane ceste so zelo široke in sodobno tlakovane. Doslej je bil usmerjen ves avtomobilski promet, ki se je stekal v mesto po Tržaški cesti, na kateri se je v novem času promet vsaj podvojil, na Bleiweisovo cesto in od te ali po Erjavčevi ali po kakih drugih cestah na Gradišče, ki je na svojem ustju v Kongresni trg zelo ozko in ima povrhu tega še dvotirno tramvajsko progo. Odslej pa bo odstranjena nevarna gneča vozil na Gradišču, ker se bodo mogli poslužiti tuji avtomobilisti ravne Aškerčeve ceste, ki je bila nedolgo tega v celoti asfaltirana, ter pravkar urejene Vegove in Emonske ceste.

Na podoben način ko Vegova cesta je bila istočasno tlakovana kratka Peterlova ulica za univerzo, ki veže Vegovo z Gosposko ulico. Hodniki za pešce so tudi urejeni. Gosposka ulica pa je bila katranizirana od Kongresnega do Novega trga. Slednji bo precejšnjemu padcu primerno tlakovana, kakor tudi preostali del Gosposke ulice do Križevniške. V polnem teku so dela na Turjaški ulici med Noviranskim domom in novo univerzitetno knjižnico. Pločnik ob Noviranskem domu je že asfaltiran, nasprotnega ob knjižnici pa pravkar dovršujejo. Monumentalni vhod v knjižnico je tudi dovršen. Katranizacija in utrjevalna dela obnovljenega cestišča bodo kmalu zaključena. Turjaška cesta je pomembna, ker leži v ravni črti z ravno in moderno Gregorčičevo cesto in Novim trgom. Odkar je bila zgrajena nova univerzitetna knjižnica, je dobila tudi primerno širino.

Glavna dela so v teku zdaj na Napoleonovem trgu, katerega zgornji del je že na novo tlakovan in katraniziran. Okolice spomenika sredi trga bo primerno urejena. Okrog spomenika samega delajo pločnike, da bo mogel služiti kot prometni otok. Hodnik za pešce pred Križevniško cerkvijo

jo in dalje ob Emonski cesti je bil že v prejšnjih časih urejen, razširjen pa bo za enkratno doseženo širino pločnik pred poslopjem Instituta italijanske kulture. Tlakovan bo iz širokih in gladkih granitnih plošč. Primerno urejena bo tudi neposredna okolica Gregorčičevega spomenika. Cestniški Napoleonovega trga pred Križankami bo tudi v kratkem urejeno, prav tako so v teku kanalizacijska dela. Cesta 29. oktobra, na odseku od pekarnarice Vidmar do Napoleonovega trga zaenkrat še ne bo tlakovana, ker bo razširjena. Podobno je z Gregorčičevo cesto od Gradišča do Vegove ceste. Na tem delu je še zelo ozka in obdana od nizkih, starih hiš.

Po skorajšnji dovršitvi najnovejših cestnih del, ki so še v teku, bodo iz središča Ljubljane skoraj povsem izginile netlakovane in neurejene ceste. Ves del mesta med Bleiweisovo, Aškerčevo, Cezsovo cesto, Sv. Jakoba, Starega in Mestnega trga, Pred Skofijo, Poljansko cesto, Taborom in gl. kolodvorom bo sodobno tlakovan. Razen nekaterih izjem na tistih cestah, nabrežjih in trgih, ki niso še zazidani oziroma še niso izdelani potrebni regulacijski načrti. V zadnjem času je bilo tlakovano tudi cestišče na Sv. Jakoba trgu in v Rožni ulici.

V načrtu pa so še številna cestna dela na periferiji mesta, kakor n. pr. na Mirju, ki je bilo na podoben način tlakovano ko Vegova cesta. Na modern način pa bodo v bližnji prihodnosti asfaltirane Tyrseva cesta od cerkve sv. Kristofa dalje (do tja je tlakovana z granitnimi kockami), Tržaška cesta, ki bo ob enem dobila nove pločnike, Dolenski cesta od Karlovskega mostu dalje, ki bo tudi dobila pločnike, cesta od Jegličeve do Sv. Križa in Ižanska cesta. Z otvoritvijo nove brvi čez Gruberjev prekop bo povezana z mestom tudi Hradskega cesta pod Golovcem, ki bo prav tako urejena, saj zdaj nima niti hodnikov za pešce, čeprav je že večji del zazidana in stoji na njenem spodnjem delu skoro same nove in moderne vile.

za dokaz prejšnjega šolanja pripustiti k navedenim izpitom v istovrstnih državnih šolah, in to po morebitnem razrednem izpitu iz predmetov, v katerih bi bili na omejenem seji dobili oceno nižje ko 3 (oziroma 2), ali iz vseh predmetov, če ne bi mogli dokazati dobljene ocene.

Člen 3. Visoki komisariat sme na prošnjo dovoliti pripustitev k privatnim izpitom kandidatom, ki so nameravali opraviti izpise v mesecu juniju na šolah iz člena 1., pa jim to zaradi dokazane višje sile ni bilo mogoče.

Člen 4. Izpiti bodo od 10. do 20. septembra t. l.; izpiti po členih 1. in 2. so prosti take. Prošnje je treba predložiti šolskemu ravnanstvu oziroma Visokemu komisariatu (IV. oddelku) do vstetega 3. sept. t. l.

Člen 5. Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino

Visoki komisariat
za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli

Kar je cenejše, ni vedno ugodnejše

Ali naj pečemo kruh doma, ali ga naj kupujemo pri peku?

Ljubljana, 22. avgusta. Kruh je najvažnejša človeška hrana. To ni samo ugotovitev znanstvenikov, biologov, zdravnikov, gospodarstvenikov in statističarjev, temveč predvsem trda izkušnja življenja, ki jo občuti najprej tisti, ki ima najmanj v žepu in najmanj zaslužil.

V mirnem času je mogoče delavec, čeprav ni bil plačan, kakor bi mu šlo po delu in njegovih potrebah, še vedno najti pri svojih dohodkih večjo ali manjšo vsoto denarja za svoje kulturne in razvedrilne potrebe, ko je poplačal prehrano, obleko in stanovanje zase in za svoj družini. Nameščenec z boljšimi prejemki je zmogel poleg udobnega življenja tudi določen znesek za hranilnico ali pa poplačevanje hipoteke na hišici, ki si jo je zgradil.

Cas vojne je to bistveno spremenil. Izdatki za najnujnejše potrebe so napravili dohodkom v drugačem, slabšem odnosu kot prej. Treba se je odpovedati vsem tistim potrebam, ki za preživljanje niso neobhodno nujne. Ne moremo se pa odpovedati izdelkom za minimalno potrebno hrano, obleko, stanovanje, kurjavo in slično.

Stroga racionalizacija neobhodno potrebnih živin in kontroliranje cen sta položaj, ki bi postal drugače kmalu kritičen, močno olajšali. Kljub temu je v našem lastnem interesu kakor v interesu skupnosti, če štedimo z vsako stotinko lire in z vsakim gramom živeža. Prav glede na to nujnost je zanimivo vprašanje, kaj se pri veljavnih cenah bolj izplača, oziroma kaj je ugodnejše, kupovati moko in peči kruh doma, ali kupovati kruh pri peku.

Z računom na papirju kaže na prvi pogled, da je cenejše zlasti pri manjševinskih družinah kupovati kruh pri peku. Sele ne-

kako pri osemčlanski družini bi prednost v ceni izginila. Ne gre za velike denarje, toda kakor rečeno velja računati z vsako stotinko.

Računi na papirju pa so že sami po sebi problematični. Ni nujno, da vse postavke vedno odgovarjajo življenjskim potrebam. O tem se da napisati mnogo variant, ki bodo ob vprašanju štednje, še vedno izvedljive in realne.

Vskadanja izkušnja pa uči prav pri sproženem vprašanju, da se vendar ne sme presojati zgolj z vidika cene. Čeprav n. pr. teoretičen račun dokazuje, da je kupovanje kruha pri peku cenejše, ga bo zelo veliko število gospodinj, ki kupujejo moko in pečejo kruh doma, odklonilo. Zakaj? Kljub štednji in kljub omejitvam ravno pri kruhu ni važna samo cena, temveč še posebno, lahko bi tudi rekli odločilno važna je količina. Gre morda za razliko ene, dve, treh in več kg kruha na mesec, toda prav ta razlika je pomembnejša kot malenkostna podražitev po papirnatem računu.

Iz izkušenj svoje družine vem, da smo štirje člani s kruhom kupljenim pri peku zelo na tesno izhajali. Gospodinja pa je vrhu tega še tožila, da nima niti ščepca moke za kuho. Ko pa je bila po novi ureditvi uvedena alternativna možnost zalaganja, smo se odločili za kupovanje moke. Sedaj s kruhom prav zadovoljivo izhajamo in še ostaja najnujnejša moka za kuho.

Kupovanje kruha pri peku je morda res za nekaj stotink lire cenejše, ni pa ugodnejše. To pa je za veliko večino delovnih ljudi, ki jim je kruh ena izmed najvažnejših potreb vsakdanje prehrane, odločilno.

Podprimo medicinsko kliniko!

Ljubljana, 22. avgusta

Ljubljanska medicinska klinika je končno začela z delom. Institucija, ki ima nalogo izboljšati mladega medicinarja, ter ga izobčiti slovenskemu narodu z nalogo, da ga zdravi in varuje pred propadanjem, je odprla svoja vrata. Želja vsakega posameznika, najsi bogat ali siromašen, naj bi bila, da ga zdravi sposoben zdravnik po najnovejših principih. Medicinac se more naučiti svoje stroke samo, če odgovarjajo instituti vsem modernim zahtevam. Ko bomo to dosegli bo lahko naša fakulteta tekmovala s tujimi, stariimi univerzami. Veliki in mali tbi narodi se dobro zavajajo tega pomena. Oni ne prepuščajo skrbi za dotacije je državnim institucijam, posamezniki prav dobro vedo, da je njihova socialna dolžnost do naroda, da iz lastnih sredstev podpirajo posamezne klinične institucije. Premožni ljudje z globoko razvitim socialnim čutom prevzamejo oskrbovanje celih bolnic, da ne govorim o izdrževanju posameznih postelj. Kaj pa naj bi bilo bolj plemenito, kot pomagati človeku, kateremu usoda ugrabila ono, kar je vsakemu najdražje: zdravje.

Naši gospodarski in naši kapitalistični fundirani krogi pa so do sedaj le v malem številu posnemali tuje narode. Vendar pa mislimo, da je tudi pri njih razvit čut za socialne potrebe, samo da se nanje ne spomnijo. Interna klinika je odprla vrata vsakemu, rabi pa za notranjo ureditev, t. j. za drage laboratorije obilnih dotacij. Zato apeliramo tem potom na vsakega, da pri pomore z dobrovoljnimi prispevki do končne ureditve. Vsi oni, ki ne bodo ostali gluhi na mojo prošnjo, si bodo postavili najlepši spomenik, saj bodo darovali v resnici za najvišjo in najbolj potrebno medicinsko institucijo. Imena darovalcev bodo objavljena v dnevniki in vpisana v spominske knjige dobrotnikov medicinske klinike. Imena onih, ki bodo poklonili večje vsote, bomo napisali nad posamezne bolniške postelje. Prispevke naslovite: Kraljeva medicinska klinika v Ljubljani, Zaloška c. 2. Predstojnik medicinske klinike prof. dr. Karlo Lušicky.

Predpisi glede honoriranih služb učiteljev

Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino glede na razmere, nastale za slovensko učiteljsko po dogodkih zadnjega časa, odloča:

Člen 1. Nobeni učni osebi, nameščeni v državi, pokrajinski ali občinski službi v Ljubljanski pokrajini, se ne sme poveriti honorirano vodstvo ali pouk v javnih in zasebnih šolah, razen če se po presoji Visokega komisariata nikakor ne da ukretni drugače.

Člen 2. Vsakršna že poprej dovoljena zaposlitev te vrste se preklicuje z veljavnostjo od 30. septembra t. l. dalje.

Visoki komisariat
za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli

Sprememba uredbe o gospodinjstvih šolah

Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino glede na uredbo ministrskega sveta z dne 31. marca 1937, M. s. št. 234, odreja:

Prvi odstavek čl. 29. uredbe ministrskega sveta o gospodinjstvih šolah z dne 31. marca 1937, M. s. št. 34, se spreminja takole: »Nobena učnica ne sme stanovati zunaj šole; izjeto so samo tiste, ki imajo v kraju šole svoje starše ali sorodnike, pri katerih lahko stanujejo.«

Pojasnilo o odlogu plačil za banke in zavarovalnice

Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino radi pojasnitve nekaterih vprašanih interesov glede uporabe čl. 11. navedbe z dne 14. junija 1941-XIX, št. 44, ki vsebuje določbe o odlogu plačil za banke in zavarovalnice, določa natančneje, da je razumevali podaljšanje veljavnih odredb, izdanih na podstavi uredb z dne 23. novembra 1934, št. 41032/K o zaščiti denarnih zavodov in njihovih upnikov in z dne 23. novembra 1934, št. 81070/V o zaščiti kmetijskih kreditnih združenj in njihovih zvez, tako, da velja to podaljšanje ne glede na roke, ki jih obsegajo posamezne odločbe. Ti roki so torej podaljšani za nedoločen čas.

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Petek, 22. avg.: Timotej, Hipolit.

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matka: Huzarjeva ljubezen.

Kino Sloga: »Nemci vitez in »Pot maščevanja«.

Kino Union: »Gospod iz beznice«.

Razstava Gaspari-Dremelj-Smerdu v Japonskem paviljonu odprta od 9. do 12. in od 16. do 19.

Veseli teater ob 20. v Delavski zbornici.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9;

Ramor, Miklošičeva cesta 20; Murmay, Sv. Petra cesta 78.

Glasbeni kritik Incagliati umri

V Rimu je umrl znani zlasti v glasbenem in gledališkem svetu prestolnice visoko cenjeni glasbeni kritik »Messaggero« Mateo Incagliati. Pokojnega je nekoč vezalo kulturno prijateljstvo s Puccinijem. Star je bil 68 let.

Uš ima smisel za toploto

Zanimive poskuse z ušmi je delala nedavno naravoslovka RoseMarie Hompova. Pri temperaturi 27-29°C je redila uši v majhnih kletkah in jih vsak dan krmlila na človeku. Ugotovila je, da uši reagirajo na toploto. Pri poskusih je uporabljala umeten toploten prst v obliki svinecne cevke, napolnjene s toplo vodo. Posredilo se ji je voditi uši tudi na razdaljo 25 cm že s samim toplotnim draženjem, če je znala temperatura toplotnega prsta 25°C Celzija. Sedež toplotnega dojemanja ima uš v sprednjem delu telesa, zlasti v tipkalih.

Pasje življenje

Sloveči profesor matematike je bil znan po svojem strupenem jeziku in vsi so se ga bali. Nekoč mu je bil predstavljen mladenič, o katerem je že prej slišal mnogo zanimivega, zlasti, da pridno zapravlja veliko, po svojem očetu dedovano premoženje. Ko so mu ga predstavili, je profesor dejal: »Veseli me, da se morem seznaniti z vami. Kakšen pa je prav za prav vaš poklic?«

»Zasebnik sem, gospod profesor, je odgovoril mladenič in priponni domisljavo: »Čemu pa potrebujete človek poklic?«

Profesor je priklimal, rekoč: »Tako, tako, potemtakem pa živite malone pasje življenje. Prav tako malo dela tudi moj kuca«

Na trgu je malo blaga

Veliko je zanimanje za gobe, kumare, krompir in — oves

Ljubljana, 22. avgusta.

»Rana ura, zlata ura« velja zadnji čas še prav posebno za gospodinjke. Ko blago ne čaka več na kupca, pač pa mora kupci čakati na blago, je treba biti na viru čim prej. Danes jutraj so hiteli ljudje na trg že na vse zgodaj. Vstajali so že ob 5. in se v globoki megli, ki je ležala vse jutranje ure nad mestom dvizali, da prispejo čim prej na trg. Vsi so se namreč nadejali, da bo magistrat tudi danes prodajal oves kakor v tork in četrtki. Bili so pa zelo razočarani, ko so zvedeli, da danes ne bodo prodajali ovesa. Tem bolj ker so nekateri čakali že večera zama. Magistrat prodaja oves po 2 liri in ga prejme vsaka oseba omejeno količino 4 kg. Rejci malih živali, teh pa je sedaj skoraj toliko, kolikor je v Ljubljani meščanov, so magistratu za njegovo skrb zelo hvaležni, treba pa bi bilo deliti količine ne po kilogramih pač pa po družinah. Tako bi več ali manj prejeli vsi vsaj najnujnejšo kokošjo hrano, medtem ko so po sedanjem načinu prodajanja v prednosti tisti, ki imajo številno družino, mnogo tot, stricev, dobrih znancev in podobnih ustrežljivih pomočnikov. Na svoji stojnici je magistrat prodajal danes samo krompir po 1.40 lire in ga je šlo precej v denar.

V splošnem danes na trgu ni bilo mnogo blaga. Zlasti gospodinjke pogreajo gobe, na katere čakajo kar ob praznih mizicah in takoj obkolijo redke nabiralke, ki se prikažejo. Prinašajo pa v veliki večini samo lisčke, medtem ko jurčkov ni na spregled. Lisčke so danes prodajali po 0.60, kakršna je njih cena po maksimalnem ceniku. V manjši količini so bile naprodaj tudi ma-

line po 3.50, za katere pa ni bilo večjega povpraševanja.

Med zelenjavo je sedaj zlasti malo solate, in še ta je slabše kakovosti. To pomanjkanje bo trajalo vse, dokler ne bo prihajala na trg prva endivja. Maksimirna cena solati je 2.50 lire, prodajalke pa skušajo tu pa tam ceno zaradi pomanjkanja dvigniti, če ni nadzorstva za hrbtnom.

Mnogo je sedaj naprodaj fižola vseh vrst, zlasti visokega v stročju. Gospodinjke, ki nimajo svojih vrtov in njičve se z njim zalagajo v velikih količinah, ker ga še vedno konzervirajo za zimo. Nizki stročji fižol je po 1 liri, visoki po 2.50 in novi luščeni po 3 lire kilogram.

Hitro so bile razprodane tudi kumare za kuho po 1.20 lire. Lepo je letos zlasti zgodnje zelje, ki se je razvilo v velike trde glave. Manj je bilo videti ohrovtov. Zelje je po 0.80, ohrovt pa po 1 liri kilogram.

V zadostnih količinah je na razpolago uvožena paradiznika, jedilnih buč in onih za polnjenje, ki so jih prodajali po 2 liri.

Na današnjem ribjem trgu se je pojavilo tu novo meso po 30 lir kg. Je to res okusna postna jed, toda le malo komu zaradi visoke cene dosegljiva. Nekaj je bilo tudi sladkovodnih ribic, črnokop, po 14 lir kg. Gospodinjke so povpraševale po škukah. Za ljubitelje žabjih krakov je bilo tudi tega blaga nekaj na razpolago. Prodajali so jih res lepe kose po liri, manjše po 0.80, 0.60 in 0.50 lire.

Na sadnem trgu še vedno prevladuje uvoženo sadje, ki ga prodajajo na stojnicah. Kmetice so pripeljale le nekaj jabolč in sliv slabše kakovosti.

Sportni pregled

Ljubljana naj bi izgubila najboljšega plavca?

Zadnje mesece so zapustili slovenske sportne vrste pomembni atleti, ki jih je vzgojila Ljubljana. Cerer, naš najboljši prsni plavec evropske vrednosti in Maušar, balkanski prvak v metu kopja, sta prešla v Klagensfurt AC, trije dobri nogometaši se pripravljajo na prestop v Trstino; sedaj pa zvezmo za nov udarec nivoju našega športa.

Včerajšnji tržaški »Piccolo« poroča iz Rima:

Med tem ko se ni bil odrejen položaj plavcev dalmatinskih pokraj, ki so sedaj v celoti vključene k Materi Domovini, je prišla vest, da so Branko Žižek, Ciril Pelhan, Močan in plavčica Werner izrazili željo, da bi prišli v Italijo, natančneje v Rim zaradi nadaljevanja vseučiliških študijev. Lahko je zaključiti iz tega, da bi bilo rimskemu plavanju na splošno in onemu vseučilišča v nemali prid, ko bi mogla računati na te mlade ljudi, katerih časi v Italiji nimajo primere. Med tem ko želimo, da bi se uresničila izražena želja ljubljanskih plavčev praktično v prestolnem mestu, navajamo nekaj časov imenovanih plavčev: Žižek 1500 m 19.40, 400 m 4.50, Pelhan 100 m hrbtno 1.11, Močan 1500 m 21.20; Werner 200 m prsno 3.18.

Naš Košir bi bil na švedskem šele osmi

Poročali smo že o izbojšanju našega rekorda v teku na 1500 m, ko je zadnje nedeljo marljivi Košir pretekel imenovano razdaljo v času 3:57.6. Za napredek naše in balkanske lahkoatletike je to velik uspeh, ker doslej nismo imeli moža, ki bi bil šel pod 4 minute.

Na švedskem, kjer imajo v svojih vrstah tudi novega svetovnega prvaka na tej progi, pa bi Košir še vedno rajelet na ostro konkurenco. Nedvomno bi mu zelo koristilo, da bi šel bolj napreduval. Ko so se borili za svoja državna prvenstva, je za tek na 1500 prijavilo osem tekačev. Poleg rekorderja Haegga so tudi vsi ostali poka-

zali izredne sposobnosti in dosegli uspehe, ki so vredni, da jih zabeležimo: 1. Gunder Haegg 3:47.6 (nov svetovni rekord), 2. Arne Andersson 3:48.6, 3. E. Kälmar 3:49.2, 4. A. Ahlen 3:50.4, 5. O. Akerberg 3:52.6, 6. A. Jansson 3:54, 7. H. Karlen 3:54.4 in 8. B. Löfvenberg 3:58.1.

Najhitrejši letošnji tekači

Najhitrejši tekači so sprinterji na 100 in 200 m, ki jim na svetovni lestvici rekordov načeljuje od 1. 1936, kot posuška nagli črnc Jesse Owens. Njegov čas na 100 m je za človeške moči resnično nekaj fantastičnega. Ko bi bili ljudje sposobni premikati se na večje daljave s hitrostjo, ki jo je Owens dosegel v teku na 100 m (10.2 sek.), bi bili hitrejši od kolesarja dirkača! Med Evropeci mu sledita Berger in Osendarp s sijajnim časom 10.3.

Letos evropska sprinterska lahkoatletika ni dosegla vidnejših napredkov. Vendar pa je še cela vrsta tekačev, ki zmorejo prav odlične čase. Najboljši so: Monti (Italija) 10.5, Mariani (Italija) 10.5, Walni (Francija) 10.5, Daelli (Italija) 10.6, Osendarp (Nizozemska) 10.6, Robens (Nemčija) 10.6, Schevring (Nemčija) 10.6 in Tito (Italija) 10.6.

Na 200 m, kjer je svetovni rekorder isti Owens s časom 20.3, kar je še nepojmljivejši uspeh od onega na 100 m, in evropski prvak Nemec Körnig (20.9).

V tej sprinterski disciplini je letos najboljši Nemec Schevring 21.1. Sledijo mu Mariani (Italija) 21.6, Harbig (Nemčija) 21.7, Monti (Italija) 21.7, Walni (Francija) 21.7 in Bönke (Nemčija) 21.8.

Radio Ljubljana

Petek, 22. avgusta.

12.45: Operetna glasba. — 13: Napoved časa in vesti v italijanskem. — 13.15: Službeno vojno poročilo v slovenski. — 13.17: Radijski orkester pod vodstvom Draga M. Sijanca, operetna glasba. — 14: Vesti v italijanskem. — 14.15: Godba na lok pod vodstvom Manna. — 14.45: Vesti v slovenski. — 17.15: Melodije in romane. — 17.40: Pestrta glasba. — 19: Italijanska ura prof. dr. Stanka Lebna. — 19.30: Vesti v slovenski. — 19.45: Komorna glasba. — 20: Napoved časa in vesti v italijanskem. — 20.20: Ko-

mentar dnevnih dogodkov v slovenski. — 20.30: Himne in koračnice pod vodstvom Storačja. — 21: Predavanje v slovenski, Nicotera. — »Razlaga fašizma slovenskemu narodu«. — 21.15: Radijski orkester pod vodstvom Draga M. Sijanca, operetna glasba. — 22: Simfonski koncert pod vodstvom Morellija. — 22.45: Vesti v slovenski.

Sobota, 23. avgusta 1941-XIX.

7.30: Poročila v slovenski. — 7.45: Pestrta glasba, v odmoru napoved časa. — 8.15: Poročila v italijanskem. — 12.30: Poročila v slovenski. — 12.45: Operetna glasba. — 13: Napoved časa — poročila v italijanskem. — 13.15: Komunikacije glavnega stana Oboroženih Sil v slovenski. — 13.17: Simfonična glasba. — 14: Poročila v italijanskem. — 14.15: Radijski orkester in komorni zbor pod vodstvom Draga Marija Sijanca: slovenska glasba. — 14.45: Poročila v slovenski. — 17.15: Plošče in pesni Cetra. — 19.30: Poročila v slovenski. — 19.45: Lalka glasba: saksofonist Miloš Zihnerl. — 20: Napoved časa — poročila v italijanskem. — 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. — 20.30: Gledališka sezona EIAR: Wagner: Lohengrin. Po operi poročila v slovenski.

Določbe za preureditev socialnega zavarovanja

Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino na podstavi zakona z dne 14. maja 1922. o zavarovanju delavcev, smatrajoč za nujno potrebno poskrbeti za preureditev socialnega zavarovanja v zvezi z novo ureditvijo pokraj, odreja:

Člen 1 Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani je odslej samostojen nasproti Osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu in se preimenuje v Zavod za socialno zavarovanje Ljubljanske pokrajine. Priznava se mu pravna osebnost in se podreja nadzorstvu Visokega komisariata (VI. oddelka).

Člen 2 V pristojnost Zavoda za socialno zavarovanje Ljubljanske pokrajine spada poleg poslov, za katere je bil pristojen Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani, tudi posli iz pristojnosti Osrednjega urada

Vkuhanje in vlaganje

Nekaj splošnih navodil in nasvetov gospodinjam za najvažnejše delo vsakega leta

Različne posode za vkuhanje — različni načini vkuhanja. Na trg prihaja zdaj poletno sadje in sočivje, prikladno za vkuhanje in vlaganje. Tako nastane za gospodinjstvo novo delo, eno najvažnejše v letu. Vkuhanje in vlaganje zahteva premišlelek. Izkušene gospodinjke so preizkusile razne nove posode in metode, kakor tudi nove načine konzerviranja.

Gospodinja mora najprej ugotoviti, kakšno posodo ima pri rokah, kakšne steklene posode so ji na razpolago za vkuhanje in vlaganje. Različne steklene posode, lonci in platnene vrečice. Potem si pa zabeleži, kaj vse namerava vkuhati ali vlagati: sočivje, kompote, marmelade in soke. Po možnosti takoj določi tudi način. Šele potem se loti dela. Nekatere sodeže lahko namreč prav tako dobro vkuhamo in spravimo v kozarce kakor v normalne steklene posode. Drugo sadje ali sočivje lahko vložimo, zopet drugo je pa primerno samo za sušenje. Če vkuhamo sadje ali sočivje in ga spravljamo v kozarce, se nam lahko pripeti, da nam jih naenkrat zmanjka, potem pa moramo odločiti del sadja in sočivja, ki je manj prikladen za sušenje in vlaganje, od tistega, s katerim smo napolnili patenčne kozarce.

Kot načini konzerviranja ali posode za vkuhanje prihajajo v poštev: polaganje surovega sadja v kozarce, dušenega sadja

v steklenice, vlaganje v kis, v lonce in spravljanje marmelade v marmeladne steklenice ali lonce. Sočivje lahko vkuhamo in spravimo tudi v steklene posode ali lonce v soli ali v kislu. Končno dušimo razne sodeže in jih spravljamo v platnene vrečice. Kozarce in steklenice zamašimo s plutovinastimi zamaški. Dolge zamaške po potrebi razrežemo. Lahko si pa pomagamo z že rabljenimi zamaški. Namesto plutovinastih zamaškov lahko uporabljamo zamaške iz vate ali bombaževine. Za steklenice s steriliziranim sadjem ali sočivjem rabimo gumijaste obročke. Kozarce s sadjem lahko zamašimo tudi s steklenim zamaškom. Steklenice in lonci s kuhanim sadjem odnosno sočivjem zamašimo s steklenim zamaškom ali pergamentom.

Kot strovo sadje lahko vlagamo v prvi vrsti rabarbaro in agras. V kis vlagamo kumare, rdečo peso in paradiznike pa tudi češnje in hruške. Gobe lahko vložimo ali pa tudi posušimo. Za kvašenje sočivja je nov način vlaganja, prikladen za večino sočivja. Da se obvarujemo nezgod pri vkuhanju, ki pomenijo navadno izgubo sadja in denarno škodo, je priporočljivo, da se gospodinja pred vkuhanjem, če ni sama dovolj izkušena, obrne na izkušene gospodinjke ali pa da si preskrbi strokovna navodila za vlaganje in vkuhanje.

Prilagoditev

slovenskega sporta italijanskemu

Važna obvestila našim športnim organizacijam — Zaupnik CONIja v Ljubljani

Ljubljana, 22. avgusta. Dovoljenja, ki jih izdajajo Kr. Kvesture za razne športne prireditve, se smejo v bodoče izdati le, ako predloži tako prošnjo CONI v Ljubljani in če je predložena v dveh izvodih. Prošnja mora vsebovati dan, uro, kraj prireditve in ves spor. V njej mora biti razvidno, če so povabljeni k udeležbi tudi organizacije izven ljubljanske pokrajine.

Zato naj v bodoče vse organizacije pošljejo prošnje za dovoljenje nameranih prireditev na CONI v Ljubljani, Erjavčeva cesta 11, naslovljeno na Kr. Kvesturo. Ako predlože prošnje klubi, morajo imeti od pristojne Slovenske športne zveze za določeno športno panogo prošnjo vidraro tako, da pritisne Zveza na njo štampiljko in podpiše prošnjo, kar zadostuje za potrdilo, da je prireditev tehnično odobrena po Zvezi. Prošnje morajo biti pisane v dveh izvodih ter dvojezične ali vsaj z italijanskim prevodom. CONI predloži prošnjo Kr. Kvesturi, ki pošlje po odobritvi en izvod potrjen prireditelju nazaj. Kr. Kvestura ne bode v bodoče dovoljevala prireditev, ki ne bodo tako privlačne odnosno bodo zabavne izvedbo igršča, kjer se bo vršila prireditev. Naslednji dan po prireditvi mora poslati prireditelji poročilo o nji z vsemi tehničnimi rezultati na CONI in sicer v treh izvodih. Predpisi glede dvojezičnosti veljajo tudi za društva. Zveze in klubi, si lahko začasno pomagajo tudi z dodatno italijansko štampiljko. Vloge na CONI morajo imeti italijansko in slovensko besedilo. Klubom, ki bi tega ne mogli takoj urediti, bo SSSZ preskrbel italijanski prevod.

CONI nujno prosi, da mu javijo organizacije načrt športnih prireditev v septembru in eventualno tudi že v oktobru. Načrt naj vsebuje kolikor mogoče dneve in igršča, kjer se bo vršila prireditev. Na

Obvestila je treba poslati neposredno na CONIjev naslov. Poleg tega prosi CONI vse športne zveze, da sestavijo kratko poročilo kako imajo urejene zbornice sodnikov. Ako so zbori že organizirani, imena in naslove odbornikov in sodniškega zbora. Pri sodnikih je treba navesti ali so časomerilci, starterji, sodniki, itd. V kratkem pride v Ljubljano delegat CONI-a, organizacije časomerilcev, ki so v Italiji pooblaščen organizirani, da se dogovorijo s tukajšnjimi sodniki glede prilagoditve naših sodniških organizacij časomerilcev pri CONI-ju.

Da bo mogoče podpreti športne organizacije v ljubljanski pokrajini tudi gmetno, potrebuje CONI podatke o tem koliko so prejele v preteklem letu, ali morda leto nazaj glede na izredne razmere lanske leto pri nas. Posamezne organizacije in sicer ločeno, če so prejele posamezne zneske na splošno ali pa v posebne svrhe za določene prireditve, gradbe itd. Pri zneskih je treba navesti katera oblast je podpora naklonila. Na koncu se lahko omeni, v katero svrhu in kolik znesek bi bil organizaciji trenutno najbolj potreben.

V Ljubljani posluje zaupnik CONI-a iz Rima g. Buratti. Njegov naslov: Il fiduciario del CONI per la Provincia di Lubiana. Njegova naloga je prilagoditi športno delovanje načinu kakor je sport organiziran v Italiji in voditi pregled vsega športnega dela. Istočasno je pridržen Visokemu Komisarju kot športni referent. Njegovi uradni prostori so na Erjavčevi cesti 11. Uradne ure od 9. do 12. in od 16. do 18.

Ob ponedeljkih, središčih in petkih pa uraduje tudi od 18. do 19. V teh dneh se lahko zgleda pri njem vsakdo v vsaki športni zadevi. Včasih je g. Buratti odsoten. Če pa je v Ljubljani je vedno na razpolago.

— Dogon goveje živine na Raketu. Prehranjevalni zavod za ljubljansko pokrajino sporoča, da se bo vršil dogon za govejo živino v torek 26. t. m. na Raketu in ne v Cerklju kot je bilo prvotno objavljeno.

— Evidenca obrtnikov na Spodnjem Štajerskem. Izšla je naredba o začasni ureditvi obrtništv na Spodnjem Štajerskem. Do 15. septembra mora vsak obrtnik prijaviti pristojnemu političnemu komisarju svojo obrt. Prijava mora biti pisana po možnosti v nemščini. Prijavitelj se mora tudi vsi krošnjari. S takojšnjo veljavnostjo so pa prepovedane naslednje obrti: prevzem zastopstva pred oblastmi, posredovalci za sklepanje zakonskih zvez, posredovalci dela in služb in posredovalci za prodajo premičnin na javnih dražbah. Dovoljenja odnosno prepovedi poimnih obrti, si pridružuje šef civilne uprave.

— Zadnja pasja dneva. Danes je predzadnji pasji dan. Približali smo se torej koncu poletja, o katerem ne moremo reči, da bi bilo kraj prida vroče. Prave poletne vročine letos skoraj sploh nismo imeli. Le nekaj dni je pripelelo solnce tako, da smo bežali v opoldanskih urah v senco, drugače se pa nismo preveč potili. Vse poletje smo pa imeli hladne noči. Pasji dnevi se torej jutri poslovijo od nas in za slovo so nam prinesli poslabšanje vremena. Ponoči je bilo precej oblačno, davi so se pa podile pod oblake megle. Bilo je pa precej hladno in barometer je kazal na lepo. Upajmo torej, da nam dež ne bo pokvaril nedelje.

— Težka prometna nesreča v Mariboru. V sredo dopoldne se je pripetila na vogalu Tovarniške ulice in Tegethofove ceste težka prometna nesreča. Trgovka Greta Muhič in kuharica Ana Završnik sta stali na vogalu, ko je privozil osební avto in ju podrl. Muhičeva je zadobila težke poškodbe po vsem telesu ter je bila prepeljana v bolnico. Poškodbe kuharice Završnikove pa niso težke.

— Novi grobovi. V mariborski bolnici so umrli rudar Franc Marinc, star 49 let, podčastnik Karel Lizick iz Beljaka, star 30 let, pomožni delavec Bela Mišo iz Vukca na Hrvaškem, star 18 let in vdova Josipina Fanelid iz Maribora, stara 74 let.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI
Predstave ob 16., 18. in 20. uri

KINO MATICA TELEFON 22-41
Chenechia Montenegro in L. Sagi Vela
v prekrasnih filmskih operetih

Huzarjeva ljubezen
Močna vresbina! Kraina glasba in petje!

KINO SLOGA TELEFON 27-30
Prva filma napetih senzacij in bliskovitih dogodkov

Nemi vitez in Pot maščevanja
J. Wayne, G. Hayes in L. Whitlock

KINO UNION TELEFON 23-21
Znamenita italijanska igralca Laura Nucci in Armando Falconi v filmu

"Gospod" iz beznice
Brezmejna očetova skrb privede hčerko do življenjske sreče.

naredba o posebnih dokladah delavcev za otroke.

Proslava zmage v Sarajevu. Glede na velike zmage nemških in zavezniških čet na ruski fronti je bila prirejena v Sarajevu vojaška svečanost. Več kilometrov dolg sprevod nemške in hrvaške vojske, ustašev ter raznih društev in meščanstva se je pomikal po sarajevskih ulicah. Vse hiše so bile okrašene z zastavami. Svečanosti so se udeležili tudi muslimani v svojih pestrih narodnih nošah.

— Strojne kazni za prekrščenje policijske ure v Zagrebu. V nedeljo ponoči je bilo v Zagrebu aretiranih 700 prebivalcev, ki so prekrščili policijsko uro. 23 so jih obsojili na prisilno delo, druge pa na denarno globo v skupnem znesku 150.000 kun.

— Nesreče. Zaradi omejitve prometa letos ne beležimo večjih prometnih nesreč, ki so se druga leta vrstile skoraj dnevno. Le tu pa tam pri veliki ne previdnosti pride do karambolov, ki imajo usodne posledice za prizadete. Dnevno pa se zatekajo po pomoč v bolnišnico žrtve vsakdanjega dela z manjšimi in ozdravljivimi poškodbami. Včerajšnji dan je splošna bolnišnica sprejela tri take ponesrečence, ki so si pri delu zlomili roko ali nogo. Pri nakladanju lesa je 29letni Ciril Erjavac napravil majhno nerodnost in odletel z voza. Ko se je pobiral, je čutil v roki silne bolečine in moral je po pomoč k zdravniku. — Janez Golob, 29letni sin posestnika s Primškega, je pomagal domačin pri spravljaju otave. Pri tem je padel in si zlomil desno nogo. — 14letni sin posestnika, Janez Košir, iz Borovnice si je zaželel orehove. Splezal je na drevo in se je segal po zelenem sadu, mu je spodrsnilo, da je padel z drevesa. Zlomil si je desno roko.

Iz Ljubljane

— Iz Pokrajinski odbor Rdečega križa v Ljubljani bo priredil s pomočjo Visokega Komisarjata brezplačno počitniško kolonijo na Rakitini v času od 1. do 21. septembra pod pokroviteljstvom P. N. P. Zveznega poveljstva mladinskih organizacij ljubljanske pokrajine, in volstvom Higienškega zavoda in sicer za osnovnošolske otroke v starosti od 6. do 14. leta onih staršev, ki so se priselili v Ljubljano. Prošnje sprejema in pojasnila daje glavna pisarna Rdečega križa, Gosposvetska cesta št. 2/II od 21. do 25. t. m. dalje med 10. in 12. dopoldne. (Tel. št. 21-29). Število kolonistov je omejeno na 70 oseb.

D A N E S VESELI TEATER

NOV PROGRAM!

PREDPRODAJA VSTOPNIC V DELAVSKI ZBORNICI — ZACETEK TOČNO OB 20. KONEC OB 21.40 URI

— Iz Ljudje si znajo pomagati. Čim dalje več je po mestu koles z belo lakiranim blatnikom na zadnjem kolesu. To je potrebno, da se prepreči nesreče ponoči, ko avtomobilist pogosto ne opazi kolesarja pred seboj, če nima belo lakiranega zadnjega blatnika ali vsaj rdečega stekla na zadnjem kolesu. Mnogo boljše je seveda belo lakiran blatnik, ker se v temi dobro vidi. V kratkem bodo baje morali vsi kolesarji imeti belo lakirane zadnje blatnike. In brž se je našel nekdo, ki mu je ta novost prinesla skromen zaslužek. Na živilskem trgu lakira kolesarjem blatnike in jim računa po 1.50 lir. Seveda ima mnogo dela in zagotovljen mu je skromen zaslužek. Kolesarjev je v Ljubljani toliko, da se pri njem vsi niti zvrstijo ne bodo mogli. To je lep primer podjetnosti in iznajdljivosti naših ljudi.

— Izlet SPD v nedeljo dne 24. t. m. Ob 8. uri s Krekovega trga z avtobusom do Zelimelje. Očtoda na Kurešček, dalje pod Mokrecom v naselje Kravovo peč in ob žuborec Iski do Vrblje, kjer bo hladna kopel osvježila izletnike. Iz zavetišča SPD v Iski se vrnejo izletniki ob 18. uri z avtobusom iz Iske. Prijave sprejema društvena pisarna do sobote opoldne.

— Iz Ocvrte piške, ocvrtega kozlička in razna sortirana vina nudí gostilna Lovšin. 362

Naše gledališče

Začetek ob 19.30.
23. avgusta, sobota: Via mala. Izven. Znižane cene.
24. avgusta, nedelja: Okence. Izven. Znižane cene.

Dve zanimivi predstavi v ljubljanski Drami. Tehten problem odločitve med človeško vestjo in paragrafom, razgrinja Knittlova drama »VIA MALA«, ki je posneta po istoimenskem romanu. Moralni konflikt, v katerega zaide preiskovalni sodnik, je zasnovan z veliko tehnično spretnostjo ter na osnovi psihološko verjetnih zapletov. Predstava, ki je imela koncem sezone izredno velik uspeh, je vredna splošne pozornosti. Igrali jo bodo v soboto zvečer ob 19.30. Veljajo znižane cene. — Za občinstvo, ki ljubi veseloge, je O. Scheinplugove »OKENCE« prav do brodošča predstava. Veselo žalostna zgodba o poštenem docentu etike, ki postane zaradi okena v spominu žrtve izsiljevalec, je prav zanimiva. Začetek predstave je ob 19.30. Ponovili jo bodo v nedeljo zvečer. Cene znižane.

Vse dame in gospe, ki bi bili pripravljene sodelovati v bodoči sezoni v opernem zboru obveščamo, naj se zgledajo v sobo-

to. 23. t. m., ob 11. uri dopoldne v Operi. — Oni pa, ki so že sodelovali v pretekli sezoni v pomožnem opernem zboru, naj se zanesljivo javijo isti dan, t. j. v soboto, 23. t. m., ob 16. uri istotam.

Dr. Longo v Ljubljani

Ljubljana, 22. avgusta. V Ljubljano je prispel generalni tajnik instituta Fašistične kulture dr. Longo, katerega spremlja dr. Ferrari, generalni direktor instituta za Italijane v tujini.

Dr. Longo je obiskal ljubljanski zavod za italijansko kulturo, kjer se je zanimal za organizacijo in delovanje zavoda. Nato je bil sprejet v vladni palači, skupno z dr. Ferrarjem pri Visokem Komisarju, ki se je z gostoma razgovarjal o bodočem delovanju zavoda, ki bo pod okriljem instituta za fašistično kulturo nadaljeval tudi v bodoče svoje plodno delovanje kakor doslej v tesnem sodelovanju z zvezo središč za pomoč ljubljanske pokrajine.

Pospeševanje prometa med ljubljansko in drugimi pokrajinami

Da se še bolj olajša in pospeši promet med ljubljansko pokrajino in ostalimi pokrajinami Kraljevine, so bile uveljavljene vse izjemne tarife, ki veljajo na državnem železniškem omrežju, tudi na proizvodnjo ljubljanske pokrajine in izenačenje z nacionalnimi tarifami.

Ta tarifni režim se izvaja na proгах od Postojne do namembnih krajev, dočim veljajo še naprej na proгах od Postojne bivše jugoslovanske tarife.

Opozarjamo, da veljajo te olajšave od 15. avgusta t. l. dalje.

Naše šole

— I. ženska realna gimnazija v Ljubljani (na Poljanah). Seja vsega učiteljskega zbora 25. avgusta ob 8. Takoj nato razredni izpiti (pismeni) učenc lastnega zavoda in novo vstopivših učencev in učenek; zbera naj se ob 8.15 v avli. Nadaljevanje teh izpitov 26. in 27. avgusta. — Od 28. do 30. avgusta popravni izpiti vseh vrst (tudi privatistov) po razporedu, objavljenem v avli. Kdor še ni oddal zadavne prijave, kolikovane s 3.80 L in s 3.80 L za vsak predmet, naj jo takoj odda pri ravnateljstvu ali vsaj prinese s seboj k izpitu; priložiti je letno spričevalo. — Sprejemni izpiti za vpis v I. razred: prošnje (vzorci se dobe pri šolskem slugi), kolikovane s 3.80 L, naj se vložijo pri ravnateljstvu 28. avgusta ob 8. do 12.; priložiti je rojstni list in spričevalo (potrdilo) o dovršenem 4. razredu ljudske šole. Izpit sam bo 30. avgusta ob 8. — Vpisovanje domačih učencev in učenek v 8. razred bo dne 1. septembra v njihovih dosedanjih učilnicah za naslednji višji razred, in sicer za 5. do 8. dopoldne ob 8. dalje, za 2. do 4. ob 16. dalje. V I. razred — realni učenci in učenke, klasični samo učenke, vsi samo letnikov 1928, 1929, 1930 in 1931 — se bodo vpisovali 2. septembra ob 8. do 12. ob 15. dalje. Ponavljajci in ponavljalkice 3. septembra ob 8. do 12. v ravnateljski pisarni. Prav tam 4. septembra ob 8. do 12. učenke drugih zavodov ter zamudniki in zamudnice. Za vpis je treba prineseti s seboj zadnje letno spričevalo in davčno potrdilo ter plačilo v gotovini 34.20 L (za zdravstveni fond, dijaško knjižnico, učila in takso za prijavo ter šolnino po lestvici, objavljeni v avli; brez tega se ne izvrši noben vpis! Prvošolci morajo prinesiti k vpisu še rojstni list in spričevalo s potrdilom o uspešno opravljenem sprejemnem izpitu. — Prošnje za spregled starosti za 5. razred (nad 17 let na dan vpisa) in 7. razred (nad 19 let), naslovljene na Visoki Komisarjat, IV. oddelek, in kolikovane s 3.80 L, je takoj vložiti pri ravnateljstvu; priloži naj se letno spričevalo in rojstni list. — Začetna služba božja bo dne 22. septembra ob 9. v cerkvi sv. Jožefa; začetek šole 23. septembra. Natančnejša navodila bodo objavljena v avli. — Ravnateljstvo.

Učiteljska šola v Ljubljani. 1. Ponavljalni izpiti bodo 26. t. m. ob 8. po razporedi, ki je na oglasni deski. 2. Sprejemni izpiti za I. letnik bodo ob 28. avgusta dalje po razporedi, ki bo dne 27. avgusta razglašen v šolski veži na oglasni deski. Kolikovane prošnje naj učenci in učenke vložijo pri ravnateljstvu, lahko tudi po pošti, najkasneje do 26. avgusta. Prošnji je treba priložiti: a) krstni list (v poštevrjenem spričevalu, rojeni 1924/27), b) originalno spričevalo in sicer gimnazijci o nižjem tečajnem izpitu in meščansko-šolski učenci in učenke, ki so z odličnim ali prav dobrim uspehom dovršili meščansko šolo, izpričevalo o izvršenem izpitu. Za primer, da krstni list ni kolikov, mora biti kot priloga kolikov. Sprejetih bo 40 učenecv in 40 učenek. Učenci (-nke), ki so sprejeti v I. letnik, niso s tem še vpisani. 3. Vpisovanje za učenke in učenke učiteljskega in obeh vadnic bo dne 5. septembra ob 8. do pol 11. Plačila so ista kot leti. Šolnina na podlagi davčnih potrdil, 7.60 lir za zdravstveni fond in po 3.80 lir za fond dijaške knjižnice in učil. 4. Otvoritevna služba božja bo dne 22. septembra ob 8. v cerkvi Srca Jezusovega, odkoder odidejo učenci (-nke) v svoje razrede. Dne 23. septembra se prične redni pouk. — Ravnateljstvo.

Na I. dekliški meščanski šoli pri Sv. Jakobu v Ljubljani bodo v soboto, dne 30. avgusta ob 8. popravni izpiti. Vpisovanje učenek se vrši dne 1., 2. in 3. septembra ob 8. do 12. Učenke naj si preskrbe pravočasno davčno potrdilo. Otvoritevna služba božja bo 22. redni pouk pa 23. septembra. — Upraviteljstvo.

Na II. dekliški meščanski šoli v Ljubljani - Sp. Šiška bodo popravni izpiti v soboto, 30. avgusta. Vpisovanje bo 1., 2. in 3. septembra ob 8. do 12. ure. Po službi božji, ki bo 22. septembra ob 8. uri, se zbero vse učenke v šol. posloppju. Redni pouk bo 23. septembra. Podrobna pojasnila so razvidna na šolski oglasni deski.

I. moška realna gimnazija v Ljubljani (Vogova ulica). Popravni izpiti bodo 28. in 29. avgusta po razporedi, ki visi v veži šolskega posloppja. Prošnja za popravni izpit je treba nasloviti na ravnateljstvo in jo obenem z letnim izpričevalom prinesiti razredniku k izpitu. Kolikovana mora biti s 3.80 in še po 3.80 lir za vsak predmet. Privatisti naj take prošnje vložijo takoj v ravnateljski pisarni. Sprejemni izpiti za vpis v prvi razred bo 30. avgusta ob 8.

Prošnje, kolikovane z 3.80 L, je treba vložiti takoj v ravnateljski pisarni. Priložiti je treba rojstni list in izpričevalo (potrdilo) o dovršenem 4. razredu ljudske šole. Vpisovanje bo: 1. in 2. septembra ob 8. do 12. in od 16. do 18. v ravnateljski pisarni za prvi razred; 2. septembra ob 8. do 12. v šolskih učilnicah za dosedanje učenke v 2. do 8. razred; 3. septembra ob 8. do 12. v ravnateljski pisarni za učenke z drugih zavodov; 4. septembra ob 8. do 12. v ravnateljski pisarni za zamudnike. Za vpis mora prinesiti vsak učenec izpolnjeno »prijavo« (formular pri šolskem slugi), kolikovano 19 lir, lanko šolsko izpričevalo in davčno potrdilo. Pri vpisu mora plačati v gotovini 15.20 lir (za zdravstveni fond, knjižnico in učila) in šolnino po lestvici, ki je nabita v šolski veži. Prvošolci morajo prinesiti k vpisu še rojstni list in izpričevalo s potrdilom o uspešno opravljenem sprejemnem izpitu. V prvi razred se bodo vpisovali samo učenki, ki so rojeni v letih 1928, 1929, 1930 in 1931. V peti razred se morejo vpisati le učenki, ki na dan vpisa še niso dovršili 17 let, v sedmi ne starejši od 19 let. Prošnja za spregled starosti do 2 let naj prizadeti naslovijo na Visoki Komisarjat in vložijo takoj pri ravnateljstvu. — Začetna služba božja bo dne 22. septembra ob 8.15 v cerkvi sv. Jakoba. Po maši pridejo učenki v šolo. — Ravnateljstvo.

Iz Hrvaške

Zastopstvo Fašistične nacionalne stranke pri ustaškem gibanju je začelo izdajati svoj informacijski list.

Jesenski program

Wilhelma Fürtwänglerja

Nemški dirigent svetovnega slovesa Wilhelm Fürtwängler je že okrepal po nesreči, ki se mu je bila pripetila pozimi na smučeh. V novi sezoni se bo torej lahko v polni meri posvetil umetniškemu delu. V okviru berlinskih filharmoničnih koncertov bo dirigiral več koncertov, na katerih bo prvič izvajana cela vrsta skladb. Med drugim bo dirigiral Carla Hüllera čelo koncert in kompozicije Paula Höffera, Philippa Jernacha in Theodorja Bergerja. Na enem izmed Mozartovih klavirskih koncertov bo Fürtwängler nastopil tudi kot solist.

Klystrom

Westinghouse Electric & Manufacturing Co. je razkazala oni dan najmodernejši generator na električni tok, ki pomeni veliko pridobitev, ker niso več potrebni električni vodi in električni kablji. Tok se prenaša s pomočjo električnih valov. Uporaba novega aparata naj v bodoče zviša število poti brezžičnih oddaj, slik, odnosno omogoči zvišanje števila istosnih oddaj po telefonskih vodih. Razen tega se bo lahko uporabljal novi aparat v zdravniške svrhe. Klystrom izpreminja navadni električni tok v ultravioletofrekvenčne žarke, ki imajo samo desetino dolžine normalnih radijskih valov.

Barvilo iz las

Neki tokijski zdravnik, ki se je ukvarjal s kemično analizo las, da bi ugotovil v njih gotove kolode, je pri tem spoznal, da je v človeških laseh zelo učinkovito barvilo. Iz las, ki jih odstranjuje v enem letu v Tokiu, bi lahko izdelali 621 kg organskega barvila. Pri tem pa seveda ne gre za umetno barvilo, s katerim si zlasti ženske barvajo lase.

162 krat na Mont Blancu

Francoski plezalec Garny iz Chamonixa je bil že 162krat na Mont Blancu. S tem je dosegel rekord med vsemi, ki so kdaj stopili na vrh najvišje gore v Evropi. Zanimivo je, da se mu na vseh 162 turah ni pripetila nobena nesreča.

Nemški zavod v Bari

Jeseni bo v Bari otvorjen Zavod nemškega jezika in literature, ustanovljen na pobudo Nemške akademije. Univerza v Bari, ki šteje okrog 2000 slušateljev, dobi s tem zavod, čigar potreba se je že davno čutila.

TRAJNO

ONDULACIJO

Izvršujem z najnovejšim »Fuva« aparatom, ki greje samo 4 do 5 minut. Uspeh — reslepe in trajne frizure — zajamčen. Frizerski salon KORUN IVAN, Ljubljana, Sv. Petra cesta 19. 1393

ANGINO PECTORIS

ali prsno temobno zelo uspešno pozdravite, če pijete redno dnevno

AMBROZEVO

MEDICO,

ki jo dobite pristno samo v — MEDARNI, Ljubljana, Židovska ulica 6. 39 T

POHISTVO

po naročilu in vse vrste stolov izdelujem. Politiram oprave in izvršujem vsa popravila najceneje. — Josip Zorman, Ljubljana, Breg 14. 1063

CORA
TORINO • 1835
CORA - CORA

l'aperitivo di gusto moderno.
Si prende con se.
aperitivo modernega okusa.
Pije se s sodavico.

Junaki in žrtve znanosti

X žarki so zahtevali med učenjaki že mnogo žrtv — Imena nekaterih junških pionirjev napredka v medicini

Opekline z radijem, ki so jih dobili mnogi učenjaki prve čase po odkritju radijskega izžarjevanja, se zdaj skoraj ne ponavljajo več. Dragoceni radij hranijo v debelih jeklenih posodah, ki žarki ne morejo prodreti njihovih sten. Tudi zdravniki in strojniki, zaposlene pri rentgenu, so dobro zaščiteni in opremljeni. Prej so nosili velike oklepne svinečne predpasnike ali pa so bili aparati postavljeni v celicah s svinečnimi stenami in v okni iz svinečnega stekla. V najnovejšem času se pa opremljajo neposredno rentgenove cevke z oklepom, ki ne propušta rentgenovih žarkov.

Toda pionirji rentgena — zdravniki, fiziki in inženjerji — so morali pogosto pri svojem delu in novih konstrukcijah pozabiti na običajno opreznost, potrebno v stiku z X-žarki. Zato na njihovih rokah ni nobena redkost »rentgenovih rak« in marsikateri raziskovalec je bil že s strahotnim počasnim umiranjem prezgodaj odpočival iz prednjih vrst teh bojevnikov. Ti možje pa vedno točno vedo, kakšna usoda jih čaka. In vendar še ni bilo nikogar med njimi, ki so mu žarki vžgali v roke svarilni pečat smrti, da bi bil raje opustil nadaljnje delo z rentgenom ali radijem.

Najprej načne roke

Trajni učinek žarkov zadene najprej roke, s katerimi učenjak dela. Višji inženjer Heber, ki je umrl leta 1931, je s hladnim humorjem opazoval, kako so mu morali najprej odrezati srednji prst, in z njim vso sredino desne roke. Potem mu je rentgenov rak počasi načel še levo roko, dokler ni povzročilo otekanje žlez v podlakti smrti. Isto leto je umrl podobne smrti mladi profesor Holzknecht. Ko mu je razjedlo desno, da so mu jo morali amputirati, je vedel, kakšna usoda ga čaka, in mirno je nadaljeval svoje znanstveno delo, dokler ni

prišla smrt. Tudi oče izdelovalca rentgenovih cevk H. C. Müller, ki je prišel kot siromašen steklarski pomočnik s praznimi, toda izredno spretnimi rokami iz samotnega Waldorfa v Hamburg, da bi tam položil temelje podjetju svetovnega pomena, je moral drago plačati to, da je vse življenje delal z žarki. Najprej se je lečil sam, potem se je pa moral podvreči petim operacijam na rokah.

Zarki so vedno močnejši

Švicarski zdravnik Gustav Baer, ki je umrl leta 1925, bi bil moral opustiti nadaljnje delo, ko so se mu pojavile na rokah prve rane. Baer je bil premožen, toda raziskovalska strast in želja pomagati trpečim sta bili močnejši od zdrave pameti. Celih 20 let je živel Baer z načetimi rokami. Zadnjih šest let je preživel v neprestanem boju med boleznijo in nadaljnjim znanstvenim delom. Podvrget je bil vsemu, operacijam in obsevanjem z radijem, nazadnje je pa vendarle podlegel kot žrtev žarkov, ki so jih izdelovali v njegovem lastnem študijskem zavodu. Do zadnjega trenutka svojega življenja je bil prepričan o pomenu žarkov za medicino, kajti ko je ustanavljal veliko ustanovo za zdravljenje z radijem, da bi čim bolj pomagal bolnim ljudem, je že vedel, da bodo podobni Naravnost pretresljivo je bilo življenje in umiranje velikega rentgenologa Alberta Schönberga. Njegove zasluge so bile priznane in ocenjene z odlikovanji, znanstvenimi diplomami, častnim članstvom mnogih znanstvenih društev in imenovanjem za prvega rednega profesorja rentgenologije v Hamburgu. Vendar pa morda nihče ni dobil tako globokih ran, povzročenih po žarkih, kakor prav on. Albers Schönberg je izsledil nov tajni učinek žarkov. Dokazal je, da so rastlinska semena,

ki so jih pred setvijo obsevali z X-žarki, izredno dobro vzklila.

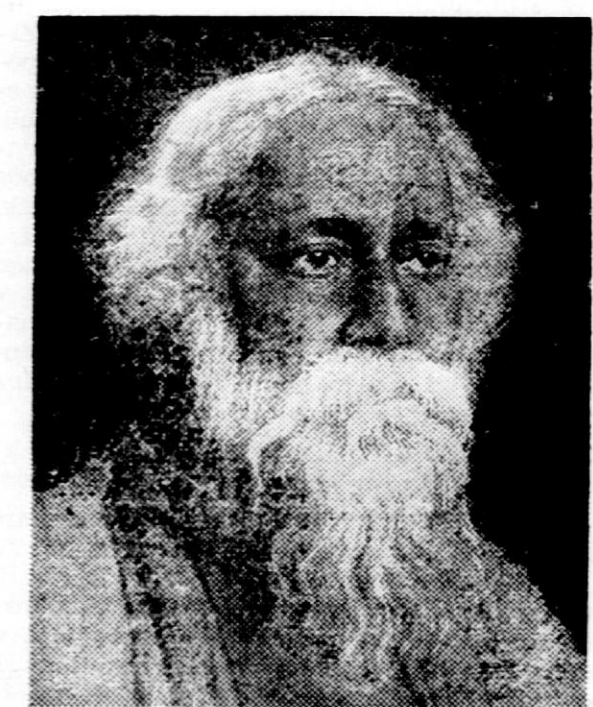
To je bil mož izredno zdravega in krepkega telesa in vendar je postal kmalu žrtev X-žarkov, in sicer ko je bil na višku svojega življenjskega dela. Bilo mu je še le 43 let, ko se je pojavila prva ranica na srednjem prstu desne. Prst so mu amputirali, toda kljub temu je svoje delo nadaljeval. Čez dve leti so mu amputirali vso levo roko. Toda celo iz svoje nesreče je črpal ta vzorni mož dragoceno spoznanje s tem, da je iznašel praktične pripomočke za enoroke ljudi, in to je prineslo med svetovno vojno mnogim ranjenjem veliko olajšanje. Ko so mu jelo leta 1914 oteklati žleze na levi roki, jih je dal operativno odstraniti. Ko je pa začela čez šest let roka na istem mestu znova oteklati, je vedel, da mu ni več rešitve. Zadnji meseci njegovega življenja so bili prava muka. Vsi, ki so ga poznali, so po pravici govorili o odrešenju, ko mu je slednjič odpovedalo izredno močno srce.

Tudi Čehi med žrtvami

Bronasti spomenik Alberta Schönberga stoji zdaj pred poslopjem, kjer je deloval, pred rentgenovim pavilijonom velike hamburške bolnice sv. Jurija. Med te nemške junake znanosti se dostojno uvrščajo tudi češki rentgenologi in radiologi, ki so žrtvovali svoja življenja v boju proti boleznim svojih bližnjih. To so prof. dr. Jedlička, dr. Brecha in lani umrli prof. dr. František Novak. Nemško rentgenološko društvo je dalo njihova imena ovekovečiti na spominskem stebru v Rentgenološkem zavodu v Hamburgu, kjer so vklesani v marmor imena junških pionirjev uspešne uporabe radijskih žarkov. Napis oznanja nesmrtno slavo delu teh resnično velikih mož.

Človek naj se vrne k naravi

Tako je učil slavni indijski modrijan Rabindranath Thakur

Rabindranath Tagore ali Thakur, kakor so ga nazivali Indijci, sin finančnega ministra in knezov vnuk, je preživel zadnja leta svojega življenja daleč v vasi Santiniketan, oddaljeni pol dneva dobre hoje od Kalkute, metropole njegove ljubljene Bengalije in najmanj tri ure vožnje z vlakom od večjega mesta sploh. Tam je živel v samotni zatopljeni vasi in minljivosti sveta. Rabindranath Thakur, pesnik in prestopnik svojega ljudstva, je živel v skromni koči. Okrog nje stoji druge koče, v katerih žive njegovi učenci, ki jih je bil zbral moister okrog sebe. To so dečki in deklice, ki so komaj odložili otroške oblečke. Poleg njih so bili pa zbrani okrog mojstra tudi odrasli učenci njegove sole modrosti.

Rabindranath Thakur je učil navadno na prostem. Učenci so sedeli okrog njega v slikovitih skupinah z zvezki na kolčnih. Thakur je pripisoval modrosti večjo važnost kakor znanju in zato so v njegovi šoli učili nekakšne sinteze orientalske življenjske modrosti in zapadne znanosti. In tako je bilo tudi življenje okrog sole modrosti — sinteza vzhoda in zapada. Rabindranath Thakur je trdno veroval, da se bo po spojitvi obeh kultur, zapadne in vzhodne, človeštvo prerodilo in postalo plemenitejšje. Upal je, da bodo nosilci te višje in plemenitejšje kulture Japonci, narod Daljnega vzhoda, ki si je dal najgloblje vcepiti napredek zapadne kulture in vendar ni opustil svojih tradicij.

Thakur je bil zelo navezan na svojo so-

lo modrosti in na svoje učence, katerim je priporočal zlasti proučevanje vseh vrst »kajti« vsaka je globoka, vzvišena in plemenita. Poleg znanosti in starih spisov jim je priporočal tudi praktično in telesno delo, ki človeka osvobodi in očisti, obenem pa ga poveže z naravo in življenje, a brez tega pa ni žive modrosti. Zato so živali v Santiniketanu patriarhalno življenje. Mojstru učenci so se teoretično in praktično ukvarjali tudi s poljedelstvom kot poklicem, ki človeka najbolj približa naravi. Pečali so se pa tudi z obrtjo. Šola modrosti se je vzdrževala z lastnim delom slušateljev in učiteljev. Sama je preskrbovala in pridelovala vse, kar je potrebovala.

Rabindranath Thakur je veroval v preporočenje človeštva potom dela in povratka k naravi. Če bi se le posrečilo pripraviti ljudi do tega, je dejal nekemu novinarju, najprej tu pri nas, potem pa povsod, da bi se vrnil k naravi in poslušal njen glas. Če bi se vrnil ljudje na kmete, bi pomnilo to velik uspeh. V naročju narave, ki daje življenje vsemu stvarstvu, je namreč spoznanje in tam leži bodočnost človeštva.

Čehinja

Thakurova sorodnica

Tudi naši listi so zabeležili oni dan vest, da je v Kalkuti umrl slavni indijski mislec, pesnik in filozof svetovnega slovesa Rabindranath Thakur. V zvezi s tem bo marsikoga zanimalo, da je Thakurovo ime zvezano s českim mestom Prerovom. Njegov vnuk dr. Mohon Ganguli, ki je več let študiral v Evropi, je leta 1937. posetil mesto Prerov, iz katerega je bila doma njegova zaročenka Milada S. Seznail se je z njo v Londonu, kjer se je pripravljala na izpizite iz tujih jezikov. Več let sta bila prijatelja, končno sta se pa poročila v Kalkuti, kjer živi zdaj mlada Čehinja Milada Ganguli. Iz Kalkute so dobili nedavno njeni starši s posredovanjem mednarodnega Rdečega križa preko švice vest, da sta z možem zdrava in da se jima godi dobro.

Ultrazvočni valovi

Ultrazvočni valovi, to so taki, ki jih ne dojemamo več kot zvok, imajo zanimive mehančne in termične učinke. Zato jih že mnogo uporabljajo v tehnični praksi zlasti tam, kjer pospešujejo z njimi nekatere kemične procese. Nedavno so Beutche, Fürbach in Sörensen zopet opisali zanimiv proces, kako lahko z ultrazvočnimi valovi

čistijo vodo. Pri omeščanju vode iz kemičnega vidika gre v prvi vrsti za to, da izločimo iz vode različne mineralne soli. Čim več teh soli je raztopljenih v vodi, tem trša je.

Omenjeni učenjaki so se prepričali, da je mogoče s pomočjo ultrazvočnih valov iz vode odstraniti mineralne soli. Njihovo izločanje pospešuje segrevanje vode, povzročene po ultrazvočnih. Nekateri mineralne soli se izločajo bolj, druge manj. Njihovega izločanja ne podpira toplota, temveč ga povzročajo kemične reakcije. Zaenkrat so ti poskusi samo laboratorijskega pomena, ni pa izključeno, da bo na njihovi podlagi izdelana tudi tehnična metoda.

Gospodinje na preizkušnji

V Schwanenwerdu v Nemčiji imajo šolo, kjer se pripravljajo dekleta za gospodinjsko in materinsko delo v poznejšem življenju. Šola je bila ustanovljena pred tremi leti in je dosegla že lepe uspehe. V nji se vzgajajo dekleta za gospodinje in matere. Vodstvo šole posveča posebno pozornost moralni strani vzgoje, da pripravijo dekleta na vse tegobe življenja. Šola je dovršilo že nad 500 deklet. Pouk traja šest tednov. To je razmeroma kratek čas, toda navzlic temu se dekleta temeljito pripravijo na bodočo dolžnost žen in mater. Prvim gojenkam so sledile druge, ki se nameravajo v kratkem poročiti, in pa mlade žene, poročene med vojno.

Gojenke delajo v pestrih dejavnostih s svetlini rutami na glavah na vrhu, kjer se uče ne samo gojiti in pridelovati vseh vrst sočivje, temveč tudi vseh načinov njene uporabe. Vse, kar se nanaša na gospodinjstvo, je upoštevano v urniku, tako kuhanje, si- vanje, skrb za dojenčke, splošno domače zdravstvo, vzgoja otrok, gospodinjstvo, stanovanska kultura itd. Gojenke same se nazivajo »gospodinje na preizkušnji«. V transkem poslopiju imajo na razpolago dvosobna stanovanja, kjer morajo pokazati, kako se v praksi opremljajo in upravlja tako stanovanje in kako se izpremeni v udobno domače ognjišče. Drugo podobno gospodinjstvo in materinsko šolo imajo v Hausbäche pri Edewechtu. Obe šoli sta se tako dobro obnesli, da jih nameravajo ustanoviti še več.

PRAKTIČEN BOLNIK

— Da, zdravilo je zelo ostro, — prizna zdravnik. — Morate si pač misliti, da pijete dober star konjak.

— Ah, gospod doktor — pravi bolnik, — ali bi ne mogel popiti čašice konjaka in si misliti, da pijem zdravilo?

Kako je bilo pred 25 leti

Kronika iz prve svetovne vojne nam pove, da na svetu prav za prav ni nič novega

Preskrba neizogibno

potrebnih stvari

V sredo 23. avgusta 1916 je poročal »Slovenski Narod«: Izšla je nova cesarska naredba, ki bo omogočala vladi, da bo mogla znatno vplivati na prodajo in ceno neizogibno potrebnih stvari. Da bi ne nazadovale izdelovalne, bo vlada pri danih pogojih lastnika lahko prisilila, da bo moral nadaljevati izdelovanje ali pa bo država plačevalno prevzela dotično podjetje. Bistvo naredbe je, da bo vlada mogla izsiliti produkcijo, kakor jo more že zdaj izsiliti pri preskrbi premoaga in petroleja ter pri poljskih delih. Po naredbi se lahko preskrbovanje takih potrebščin tudi za posamezne kraje ali občine izroči posameznim osebam, nezanesljivim osebam pa se lahko popolnoma prepove kupčevanje z njimi. Tudi glede navijanja cen obsega naredba važno določbo. Doslej so bili prodajalci kaznivili, odslej pa bo sploh prepovedano ponujati več kakor prodajalec zahteva, če se zgodi nakup in svrhu nadaljne prodaje.

Dolžnost naznanila o uspehu mlačve

V sredo, 23. avgusta 1916, je »Slovenski Narod« poročal: Da se čimprej dobi zanesljiv pregled o množini žita v deželi, je c. kr. deželna vlada za Kranjsko na podstavi § 14. cesarske naredbe z dne 11. junija 1916. dr. zak. št. 176 odredila, da morajo vsi lastniki poljedelskih podjetij tekom 14 dni po končani mlačvi naznaniti pristojnemu županstvu koliko so namlitali. Županstva sestavijo potem občinski pregled ter ga oddajo krajnemu glavarstvu. Ta pregled je tudi nekaj pripomoček pri določanju, koliko morajo posamezni kmetje oddati žita Vojno-žitno prometnemu zavodu. V Ljubljani morajo posamezniki do 16. septembra zanesljivo naznaniti v mestnem gospodarskem uradu, koliko so namlitali. Kdor bi z mlačvo odlašal, ali pa naznanilo opustil, bo strogo kaznovan.

Promet s kavo

V sredo, 23. avgusta 1916, je »Slovenski Narod« poročal: Promet s kavo bo preurejen. Odredilo se bo, da mora vsakdo, kdor ima 600 kg kave, svojo zalogo naznaniti centrali za kavo do 31. avgusta. Uvedle se bodo najvišje cene za kavo in izdale posebne določbe glede mešanja kave in kavinih esenc.

Nezrel krompir

V četrtek, 24. avgusta 1916, je »Slovenski Narod« poročal: Glasom poročil prihajajo letos precejšnje množine nezrelega to je prezgodaj izkopane krompirja na trg. Iz zdravstvenih in gospodarskih ozir- rov se mora to zelo obsojati, kajti nezrel krompir nima vrednosti za prehrano, temveč je celo škodljiv, nezrel krompir se lahko pokvari in da majhno letino. Krompir naj se ne izkopuje prej, dokler ni krompirjevica orumenela in ovenela. Dokler je krompirjevica še zelena, se gomojem še vedno dovaja škrob. Čimveč mokrote je na odrezanih ploščkah gomoljev, tem manj so zreli. Pri krompirju, ki je bil prezgodaj izkopan, se lahko pospeši dozorevanje ako se zagrebe krompir v za- boj s suho prstjo ali s suhim peskom, postavi na solčni prostor in pusti toliko časa dozorevati, da postanejo odrezane plo- skve gomoljev manj vodene. Sicer pa naj- odločneje svarimo, naj se nikar ne nakupu- je zelen krompir.

Racioniranje krompirja

V soboto, 26. avgusta 1916, je »Slovenski Narod« poročal: Okrajna glavarstva so dobila, da predložijo dež. vladi, za svoje okraje načrt glede preskrbe s krompirjem. Okrajji, ki ne producirajo za svoje potreb- štino dovolj krompirja, bodo dobili po- trebne množine iz drugih okrajev, kjer je nadprodukcijska tega blaga. Edino je Voj- no-žitno prometni zavod bo smel nakupu- vati krompir, ki bo od 1. septembra na- prej v kolikor ga producent ne potrebuje zase, pod zaporo. V Ljubljani bo mestna aprovizacija od Žitnega prometnega zavo- da prevzela krompir razdeljevala med konzumente. Ni še določeno, ali se bodo za večje kraje uvedle posebne nakaznice, vse- kakor pa je za prebivalstvo v mestih pred- videv kontigent 250 do 300 g na dan in za osebo. Ministrska naredba glede preskrbe s krompirjem loči potrebščino v 2. dela in sicer do 1. aprila, drugo obdobje pa od 1. aprila. Min. naredba hoče, da se krom- pir kar največ mogoče shrani za celo prvo obdobje pri konzumentu v domači kleti. Le za slučaj, da bi konzumenti ne imeli primernih shramb, nalaga naredba obči-

na dolžnost, ustanoviti posebna skladišča za zalogo krompirja. V Ljubljani se bo krompir delil po mestni aprovizaciji bržčas tako kakor lansko leto, le s to raz- liko, da se bo za vsako stranko odmerje- na množina krompirja oddajala po načr- tu, ki bo izključeval navale in vsako za- postavljane. Umevno je, da se bo vsakdo mogel preskrbeti s krompirjem potem mestne aprovizacije. Privatni dovoz bo s 1. septembrom v množinah 100 kg in več po železniški prepovedani. S 1. septembrom bodo tudi uveljavljene maksimalne cene za prodajo na debelo s strani producenta. Te cene bodo znašale za prebrano blago 12 kron, za neprebrano pa 10 kron me- trski stot. Maksimalne cene za nadrobno prodajo bodo šele določene, znašati uste- nejno 14 do 16 vinarjev za kg.

Novi davki na vidiku

V ponedeljek 28. avgusta 1916 je »Slo- venski Narod« poročal: De dlje časa je znano, da pripravljajo finančno ministrstvo nove davke. Zdjaj potrjuje to tudi oficiozni »Fremdenblatt«, ki piše: Finančni minister stopi v najkrajšem času z novimi davki pred javnost. Vojna posojila so narasla na 13 in pol milijarde, za obresti je treba na leto 748.000.000 kron. Ta znesek se ne more pokriti iz državnih dohodkov in je treba torej kaj posebnega ukreniti. Sodi se, da je nameravano zvišanje direktnih in indi- rektnih davkov. Pri zadnjih se to zgodi v obliki doklad. Tudi dohodki iz prometnih naprav se bodo zvišali in se misli v prvi vrsti na zvišanje poštinih pristojbin in železniških tarifov. Kakor znano so bile med vojno že silno zvišane sočne pristojbine, dalje davek od žganja, potem plačila od dediščin in je bil tobak silno podražen.

Karte za kavo, kruh in sladkor

V torek 29. avgusta 1916 je »Slovenski Narod« poročal: Karte za kavo se bodo za II. kavino obdobje, to je za čas od 3. sep- tembra do vstetega 28. oktobra 1916, pri vseh 10 komisijah oddajale v soboto dne 2. septembra 1916 od osmih zjutraj do ene popoldne. Kdor bo hotel karte za kavo pre- jemati, pa jih doslej še ni dobival, bo mo- ral podpisati pred komisijo izjavo, da v svojem gospodarstvu nima več kavine za- loge kot po 1 kg za vsako osebo, nevestelj skupaj otroke do 4 otrok, ki do takšnih kart sploh niso opravičeni. Golice za iz- javo se bodo dobivale pri komisijah. Karte veljajo za 8 tednov in se glase na tri osminke kilograma za osebo.

Krušne karte za 72 in 73. krušni teden, to je za dobo od 3. do vstetega 16. sep- tembra 1916, in pa sladkorne karte za VII. sladkorni mesec, to je za dobo od 3. do vstetega 30. septembra, se bodo pri vseh 10 komisijah oddajale v petek dne 1. septembra 1916 od osmih zjutraj do ene popoldne.

Cene mesa in masti

V torek 29. avgusta 1916 je »Slovenski Narod« poročal: O cenah za meso in mast se je razpravljalo v zadnji seji osrednjega odbora C. kr. štajerske kmetijske družbe. Pri tem je predlagal odbornik Lenko, naj deluje centralni odbor na to, da se ustavi mesarjem in živinskim prekupcem sedanje neregulirano trgovanje z mesom in mesnimi izdelki. Mesarji in barantavci prodajajo namreč meso in mast konzumentom za cene, ki niso s cenami za živino v nika- kem razmerju. Ta gospoda je svoje pre- moženje v primeri z letom 1914. podostorila. Ogrski judje so kupili vnaprej pri naših mešetarjih mast po 8 K kilogram; na kakovost se pri tem mnogo ne gleda. Na Ogrskem se potem ta mast premeša in pride nazaj po cenah 12 do 13 K kilogram. Živina se sedaj sicer ne sme več prosto prodajati, iz ene roke v drugo, mesarji pa svoj posel nemoteno nadaljujejo. Ako bo šlo v tej smeri povoljno naprej, bomo imeli na Spodnjem štajerskem kmalu dražje goveje meso, kakor v največjih mestih.

Razstava novega nemškega stavbarstva v Budimpešti

20. septembra bo v Budimpešti otvor- jena razstava novega nemškega stavbar- stva, ki jo priredi generalni gradbeni in- spektor za nemško prestolnico arhitekt Albert Speer. Na razstavi bodo prikazani načrti, velike fotografije in modeli velikih nemških stavb. Med drugim bodo razstav- ljeni modeli Kraljevskega trga v Münchnu, moderni poslopji, namenjeni kongresom na- rodno-socialistične stranke in model po- slojpa državnega kancelarstva. Razstava bo trajala dva tedna.

bom lahko mirno živel v pričakovanju, da najdem sebi primerno mesto. Vzela sem tista dva tisočaka, ki sta bila v pisalni mizi. Morda ti ju zdaj pošljem. Če bi se preselil, mi sporoči to pošto ležeče na pošto v Charing Crossu.

Ne posiljavim se od tebe Edgar, ker trdno upam, da se bova še kdaj srečala. Ljubim te še vedno — verjemi mi to — toda nepobitno je dejstvo, da sem se v Parizu preveč dolgočasil.

Čprav sem že dolgo obdan z oklepom proti udar- cem usode, priznam, da se mi je zdel ta najtežji. Obul sem Editu z vsemi imeni, ki jih daje navadno sodrga vlačugam. Na kaminu je ležala slika moje ljubice. Vrgel sem jo na tla, srdito sem jo potepal z nogami in ves iz sebe sem trgal svileni kimono, pozabljen na enem izmed naslanjačev.

Ta hinavska ženska je torej pobegnila, pobegnila je in odnesla svoj denar in še tista dva tisočaka, s katerima sem računal za svojo pot na Holandsko... Zlomila je bila patentno ključavnico moje pisalne mize...

Jaz, Edgar Pipe, »kralj tolovajev«, sem doživel, da me je pretelata ženska... In to v trenutku, ko sem bil na ekspediciji, ki mi je zagotovila veliko premoženje...

Kljub temu sem pregledal predalčke svoje pisalne mize v nadi, da se je v zadnjem trenutku oglasila v Editi vest in da mi je pustila vsaj nekaj denarja. Toda ne — vzela je bila vse, mrha, jaz sem pa ostal na s štiridesetimi franki v žepu.

PROKLETSTVO

DEMANTA

Roman.

Pripomniti moram, da nisem Editi nikoli odkril svojega poklica, kajti ženske, pa naj bodo še tako popolne, vedno rade klepetajo. Poleg tega sem se pa bai, da bi začutila do mene odpor zaradi te vrste umetnosti, ki zahteva dokaj širokogrudno pojmo- vanje moralke. Editu me je smatrala če že ne za bogatega, pa vsaj za dokaj dobro situiranega, in reva ni vedela, da sta bila dva tisočaka, ki sem ju imel takrat v svoji pisalni mizi, trenutno vse moje premoženje.

Mislil sem na Editu, ko sem se vračal po na svoje stanovanje na vrhu Montmartra.

Mrtva sezona, ki sem jo takrat preživil, mi ni dovoljevala, kakor sem si želel, naseliti se v tem ali onem aristokratskem okraju. Toda tolažil sem se, da se mi bo ta želja kmalu izpolnila, da mi bo pripomogel k temu Regent in da bo imel Edgar Pipe namestu tega opremljenega stanovanja za dve sto frankov mesečno svojo palačo, svojo služnčad, svoj avto.

V duhu sem se videl kako se bodo ljudje, ki so me gledali takrat še prezirljivo, kar pulili za čast biti mi predstavljeni, kajti v Parizu prav tako kakor v Londonu, si ljudje ne belijo glav z vprašanjem kako

so drugi ljudje obogateli. Sredstva za doseglo sreče jih ne zanimajo, glavno je doseženi uspeh.

No, torej »uspeh« sem imel v žepu svojega telov- nika v obliki dragulja, ki sem ga zdaj pa zdaj za- ljubljeno otipal med palcem in kazalcem.

V trenutku, ko sem prihajal k svojim vratom me je obšel nekak strah. Odkar sem živel z Editu je bilo to danes prvič, da sem prebil noč izven svojega stanovanja.

Kako je sprejela Editu to novost?

Ah kaj, sem si mislil — izmislil si primerno pretvezo in tako se opravičim... In gredoč po stop- nicah sem pripravljav svoj zagovor, toda — za čudo — jaz, ki navadno nisem pogršel iznajdljivosti, sem si zaman belil glavo: nič, prav nič pametnega mi ni prišlo na misel.

Ker si nisem mogel izmisliti nič drugega, sem sklenil porabiti za opravičilo nočni napad. To vedno doseže uspeh in ima še eno prednost, da zelo razbur- ženske živce... da: poročem, da sem bil napaden, da je k sreči na moje klice prihitel redar, da je bil napadalec aretiran, da sem moral oditi na policijsko stražnico, da bi povedal tam svoje ime in stano- vanje, da bi me soočili z napadalcem in da bi opisal napad, kakor zahtevajo predpisi.

Edita — o tem ni nobenega dvoma, se bo dala lahko prepričati... Morda bo nekoliko ozlovoljena, toda znal jo bom potolažiti, da bo zopet prijazna z menoj.

Tiho sem potisnil ključ v ključavnico, odklenil vrata, jih tiho zaprl za seboj in slekel v predsobi plašč; potem sem pa odšel v Editino sobo. Navadno je gorela vso noč na kaminu nočna luč, zato sem se začudil, ko sem opazil, da je v sobi tema. Stopil sem nekaj korakov naprej in iskal z roko stikalo. Zažarela je luč in ves presenečen sem opazil, da je bila postelja prazna.

Tudi Editu je prebila noč izven najinega stano- vanja!

Prvi hip kar verjeti nisem mogel, da bi bila tako pogumna. Editu je bila bolj bojazljivega značaja in zdelo se mi je nemogoče, da bi bila storila tako brutalen sklep, potem ko me je dolgo zaman prič- kovala... Najbrž mi je šla naproti... in kmalu se vrne... Morda se je pa zatekla k sosedu, stanujo- ču v istem nadstropju, ker je bila zelo bojača. Soseda je nama večkrat storila kako uslugo.

Hodil sem po sobi liki blodna duša, vznemirjen in jezen obenem. Kar sem opazil na nočni omarici listek: Vzel sem ga in od jeze sem kriknil:

Editu je bila odšla, izginila je bila »po francosko« kakor pravimo. — Dragi Edgar — mi je pisala, — pariški zrak mi ne prija in čutim, da se ne bom ni- koli privadila francoskemu življenju... Oprosti mi, da te tako nenadoma zapuščam, toda tu nisem mogla več vzdržati... Toži se mi po domu in mo- ram se zopet nekoliko razgledati po Strandu in Picadillyju. Upam, da se bo kmalu potolažil in da mi boš tudi oprostil, da sem si izposodila od tebe nekaj denarja, da bi ga imela za vožnjo in pa da